

# ERDÉLYI LAJKA

MARIA VII., Erzsébet körút 9-11. BUDAPEST

Főszerkesztő:  
dr Paál Árpád

KERESZTÉNY MAGYAR POLITIKAI NAPILAP  
III. évfolyam, 201 (791) szám. — Csütörtök, 1934 szeptember 27

Főmunkatárs:  
dr Gyárfás Elemér

## Még egy fölvétellel gyarapodott a genfi Népszövetség

Afganisztán az új tag. Két kérdés, amit most nem tudnak megoldani

*Genfből jelentik:* A Népszövetség kedden délután közgyűlését folytatta, de csak egy rövid ülés időtartamára. Ezen az ülésen Afganisztán ázsiai államnak a Népszövetségbe való felvételét határozták el.

Afganisztán Középázsia déli részén fekszik. Perzsia és Előindia között, északon Oroszország turkesztáni és kozákföldi vidékével határos. Az egész ország 731 ezer négyzetkilométer kiterjedésű. (két és félszer nagyobb, mint Románia), de csak nyolcmillió lakosa van. A lakók egyharmadrésze még nomád (folyton költözködő). Tulajdonképpen afgán az ország népességének csak 32 százaléka, a többi úgynevezett „tádszik“ (iráni nyelven beszélő, állandó lakású, földművelő, arabtörzsű nép) és mongol. Az ország egész lakossága tulnyomóan mohamedán vallású. A keresztényeknek is vannak egyes misszióterületei. Afganisztánnak örökös jogon uralkodó királya van, 50 tagu parlamentje (csak tanácsadói joggal) s 60 ezer főnyi állandó hadserege.

Afganisztán népszövetségi fölvetelének kimondása után a népszövetségi tanács tartott zártülést. A két ülés közben azonban még filmfelvételek voltak a Népszövetség egyes csoportjairól s az ottani élénkebb sürgős-forgásokról.

**A Saarvidék kényes kérdését elhalasztják.**

*Genfből jelentik:* A Népszövetség közgyű-

## Zavaros hullámverés Ausztria körül. Anglia megelőgelte az Ausztriára való költekezést.

*Genfből jelentik:* Ausztria függetlenségének nemzetközi biztosítása kérdésében mindinkább kiütköznek az érdekeltek. Olaszország az Ausztria körüli szomszédos államok kölcsönös szerződésével akarja megoldani a kérdést, amiben ő lenne a vezető hatalom. A terv miatt még Ausztria is aggódik, mert a szomszédos államok beleszólását intézményesítenék az ő ügyeibe. Jugoszlávia pedig féltékeny a terv miatt arra, hogy Olaszország túlbefolyást szerez Ausztriában.

A francia terv ezzel szemben a Népszövetség védelme alá akarja helyezni Ausztriát. A terv további részlete az, hogy a Népszövetség fegyveres hatalommal is fölléphessen, s evégett a tagállamok kötelezettséget vállaljanak, hogy a Népszövetség utasítására fegyvert fognak Ausztria érdekében. Ezzel egyúttal megvalósulna Franciaországnak az a régi terve is, hogy a Népszövetség fegyveres erő feletti rendelkezési jughoz jusson.

Olaszországnak nem tetszik a francia terv. Angliában a sajtó fordul ellene. Legutóbb az *Evening Standard* ír igen izgatott hangon efelől. A lap arra hívja föl az angol kormányt, értelnék meg Barthouval, hogy Anglia semmi új kötelezettséget nem vállalhat Ausztriáért, se új konfliktusokba keveredés veszélyébe nem mehet bele. Ausztria jövőjével törődjenek a szomszédjai. Anglia már megelőgelte azt a sok veszteséget, amit külföldi kölcsönök formájában Ausztriára kellett áldoznia.

*Belgrádból jelentik:* A *Pravda* című lap

lési ülészeit körülbelül péntekre befejezik. Barthou péntekre mindenesetre hazavárják. A Népszövetség előtt pedig jelenleg még két súlyos probléma vár megoldásra.

Egyik a Saar-kérdés ügyében beadott francia emlékirat. Ez már a népszavazás előtt a Népszövetség intézkedéseit kívánja a népszavazás különböző eredményü eshetőségeire. A dolog lényege az, hogy népszavazási eredményként komolyan csak a Németországhoz való csatlakozás igénylését lehet várni. Franciaország az esetre is a Népszövetség további átmeneti kormányzását akarja fönntartani, még pedig mindaddig, míg a saarvidéki bányák ellenértékét Németország ki nem fizeti Franciaországnak. A kérdés roppant forró s igen súlyos nemzetközi jogokkal és érdekekkel van összefüggésben. Megoldani a francia kívánat szerint nem igen lehet; a francia kívánat ellenére pedig a Népszövetség még se tud döfni. Így hát előreláthatólag az lesz a határozat, hogy az emlékiratot érlelődés végett elhalasztják a novemberi tanácsülésre.

Másik fontos kérdés: Ausztria függetlenségének a biztosítása. Ebben — amint tegnap már jelentettük — a franciák új terve az, hogy a Népszövetség vegye intézményes pártfogás és fegyveres védelem alá Ausztriát. A terv előre nem kéltett nagy rokonszenvet, s így ebben a tekintetben sem lehet gyors megoldásra számítani.

beszélgetést közöl Barthou francia külügyminisztertől. A beszélgetésben megnyugtatta a jugoszláv köröket, hogy az olaszokkal Franciaország ugyan barátságot akar, de nem a Jugoszlávia rovására. Az olasz-jugoszláv egyetértés megteremtéséért is közben fog járni, s római útjának ez egyik fontos célja. Az Ausztria függetlensége biztosításáról is nem lehet úgy szó, ahogyan az olaszok tervezték, hanem valami közeputat kell a francia és olasz javaslat közt találni. Eppen azért ebben a kérdésben se várható döntés a Barthou római útja előtt.

**Holtpontra a helyzet. A francia sajtó Olaszországot vádolja a kudarc miatt.**

*Párizsból jelentik:* A francia sajtó azt írja, hogy az Ausztria függetlenségének megtartása körül indult tárgyalások holtpontra jutottak. Valószínű, hogy ebből kifolyólag Sándor szerb király elhalasztja párizsi útját, sőt Barthou római látogatása is könnyen elmaradhat. A francia lapok csaknem kivétel nélkül Olaszországot okolják a tárgyalások kudarcáért. Berlinax egyebek között az írja, hogy Olaszország Ausztria függetlenségének ügyében egy kitöltetlen biánkó váltót akar a maga számára biztosítani. Ez a veszedelmes politikát mindenképpen meg kell akadályozni, mert Ausztria ebben az esetben második Albánia szerepét jelentené Olaszország számára. Ez pedig háborús konfliktusra vezetne Olaszország és a kisantant között.

## A munka csodája

(Két cikk).

Írta: Paál Árpád

I.

A munka tettek sorozatának látszik, egymásból folyó, következetes és céltudatos tettek sorozatának. De főbb is annál.

Mikor az ember dolgozik, nem gondolhat másra, csak arra, amit dolgozik. Ha máson jár az esze, elrontja a munkát. Az ész, a gondolat, a szellem terméke. A szellem pedig nem e földről való. Tehát ime, a munkában ilyen végtelenségi elem van. Az ember a munkával valami véges dologra hat, azt akarja megragadni, kiánsni, átalakítani, új alkotásba csoportosítani. De ebben a tevékenységében a végtelenségi elem is ott van, a szelleme is odakötődik. A munka tehát: a végtelenségnek a találkozása a végesselel az emberen keresztül.

Ha géppel folyik is a munka, akkor is megvan ez a kapcsolat. Mert a gépben is mi van bezárva? Emberi szellem, mely egy munkamód gyorsabbá és pontosabbá tételére valami szerkezetet alkotott. Egy munkarész helyett belesűrített a gépbe egy egész munkafolyamatot, mely helyettesíteni tudja sok-sok ember munkáját. A gép mellett az ember gondolhat egyébre is, nemcsak a munka eredményére; csupán arra kell vigyázni, hogy helyesen tartsa és etesse a gépet. Ez a gép melletti munkája annyira megszokottá válhatik, annyira beidegzett ismétléssé, hogy az ember maga is gépiesen mozog. Gondolat nélkül. Mégis magában a gépben ott van a gépkötő gondolata, mely a munkára nézve már előre fölsűrűsödött a gépben.

Ha a gép elromlik, új ész kell belefektetni, hogy kijavítottják és a korábban kigondolt célszerűségeik irányában hatni tudjon. A gépromlás annak a tünete, hogy a gépkötő gondolatért alkalmazott véges anyag nem bírta el a gondolatban lévő végtelenséget. Új anyagot kell alkalmazni, vagy a meglévőt módosítani, reszelni, kiélezni, letompítani, hogy ismét tovább bírassa a végtelenséget. Tehát a gépben is megvan az emberi szellemnek és a földi dolgoknak az egymásra hatása, a végtelenségnek a végesselel való találkozása.

\*

Ez a találkozás, ez az egymásra hatás mindig valami vegyületet, valami keveredést hoz létre. Persze, hogy nagyszerű keveredésnek kell ennek lennie, mikor a végtelenség is ott van benne, mikor az is egyik beleiktatott, szerves elem a munkában. Akármilyen kicsi, sőt kicsinyes dolog is legyen, ami munka alá kerül, s akármilyen egyszerű gondszivárgás volt is a munka szellemi eleme, mégis az életnek valami nagy lüktetéséből való részlet ez a kicsiség és egyszerűség. Olyan, mint a vízcepp, melyből áll a tenger, s melyben kicsinyítve benne van a tenger.

Es talán sohase gondolunk arra, vagy csak alig-alig, hogy a munka ekként az ember föltti és emberi életek vegyülése. Hiszen a vízceppnél se gondolunk arra, hogy a tenger van benne. Amde azért mégis ilyen nagy lényegekkel van dolgunk. A közmondásokban a nép-bölcsesség, az embernek a természettől kapott szagallata a tartalom; azért van tele igazsággal. Nos, ilyen közmondás az világszerte, mely az „imádkozzál és dolgozzál“ szavaival biztatja az emberiséget. Az imát egyenrangúvá teszi a dol-

gozással. Ebben a mondásban is benne van annak a fölismerése, hogy amint az ima az emberi végességnek a végtelenbe emelkedése, úgy a munka a végtelenségnek a végességekbe való alászállása. Lényegben sok az ugyanazonosság a kettő között. Azért is emlegeti egymás mellett a népek természetes és ösztönös bölcsesége.

Hogy a munka ilyen végtelenségi vegyület, azért van csodája.

A munka csodája az, hogy a megmunkált véges anyagban mindig több lesz az életérték, mint volt a munka előtt. Ugyanannyi anyag van benne, vagy ugyanannyi anyag használatotól föl benne, mint amennyi készletben állott munka nélkül, mégis az ujonnan csoportosított anyag többértékű, mint amennyi feldolgozott vagy elhasználatott. Beleszámíthatjuk, sőt bele kell számítanunk azt a véges anyagot is, amit a munkának saját létfenntartására kellett a munkafolyamat alatt fordítani. Mégis ennél is több, ami új érték a munkával létrejött.

Ez a többérték a munka végtelenségi elemének a hozzáadása. A szellemi rész hatása az anyagon.

Mondhatják, hogy hiszen a túltermelésben is felszaporított munkaeredmény van, sőt tulságos eredmény van, s még sincs ennek a sok tulságnak se annyi értéke, amennyi a ráfordított munka alatti táplálkozás és nyersanyag értékét kihozhatná. Felelhetjük erre, hogy vajjon magában a túltermelésben van-e szellem, van-e végtelenségből kapott belátás és nem inkább eszterten halmozás-e, ami a gépekbe zárt szellemet nélkül tulhajtotta? A gépekbe zárt szellem s az alkalmazó szellemtelenség egymást megsemmisítették, s így maradt a kitermelés tisztán anyagnak, ami szellemrész nélkül többértékű nem lehet. A túltermelés így válik valami olyan jelenséggé, ami tulajdonképpen csak látszat szerint munka, lényegében azonban célszerűtlen halmozása a cselekvéseknek. Ez nem igazi munka. Az igazi munka: célszerű tettek sorozata.

A végtelenségbe kapcsolódást nem szabad a munkában felülmúlnia a végességek eszterten halmozásának, a túlfelhasználásnak, mert abból csak a munka csúdjá állhat elő. A munka végtelenségi elemének az elveszése.

## Csak röviden!

Irta: Péczely József.

Testvérek voltak. Egyvágásuak. Mindössze egy kis kurtka esztendő volt közöttük. Az iskolát együtt járták. Katonáskodni is együtt katonáskodtak. Végére együtt fogtak tüzet is. Péter is, Pál is. De az is valami, hogy a lányok is testvérek voltak. A Rozsi, meg a Rébék. Vér Andrásnak a lányai. Rozsi a Pál szívetaplóját gyujtotta fel, Rébék meg a Péterét.

Az öreg Sobók Péter a két gyereket egyformán elégitette ki. A nagy házat s a portát elosztotta közöttük igazságosan. Fele a Péteré, fele a Pálé. Azontul kaptak két-két lovat. Egy pej, egy deres. Egyik se érezhette, hogy a rövidet huzta volna. Nem is érezték. Mesgyének egy kis sövényt huztak az udvaron, kerten át választalnak. Merthogyhát mégis hát no!... Csak a mesgye mondja meg az igazat!

Azontul a lányok is egyformán kaptak. Egy-egy lehenet, egy-egy kocát. Egyforma állásuakat, egyforma idejüket. A butorok is szaksztott együgyűek. A párnák is. Tizenkettő, tizenkettő. Mind mint a pöhöly!

Nem is volt semmi hiba az első hetekben. A konkoly voltaképpen ott pergett közéjük, amikor a kocák lefáltak. Péteréké kilencet vett, Páléké négyet.

Péterék büszkélkedtek. Csak ők kerekedtek felül. Kilenc malac! Azt még a bolond is tudja, hogy a kilenc több a négyenél. Leritt az ábrázatokról a büszkélkedés. De ezzel keverve a sajnálkozás is.

Pálék szómorkodtak. Való igaz, hogy a Rozsi még sirt is. No, annál többet s annál hangosabban hejehujázott a Rébék.

A konkoly azonban még nem vert volna najógvökeret a lelkük barázdáiban, ha történetesen Péterék kilenc malaca közül egy át nem vergődik a sövényen. De a mihaszna átszuszkolta magát s aztán be egyenesen a Pálék istállójába, éppen a Kesely farához s ott addig turkált, míg a Kesely meg nem sokalta. Hátra rugott. A kis malac elnyúlt.

Rozál talált rá. Egyszeriben látta, hogy a Rébéké...

Nyomban át is lökte a kerítésen egy kis könnyebbédő szóval:

— Most már csak nyolc!

Ha nincs a Rozál hangjában káröröm, talántán erőre se kap a vihar. De fölösen volt benne s így Rébék addig mondta, mondogatta Péternek „...átcsalták, agyonrugatták...”, hogy Péter is szikrát fogott:

— Ne félj! Visszafizetöm hamarosan!

Mire Rébék még aznap átkiáltotta a kerítésen:

Rozál meg erre azt dobta vissza:

— Rablóki!

Egyik szóból kisarjadt a másik. Addig-addig, hogy Pál is közbe köhentett. Péter is.

Az asszonyok szították a tüzet. A vége az lett a pörpatvarnak, hogy bíró elé került az ügy.

Mint káros ember, Péter volt a felperes. Így hát először is őt tudakolta a bíró:

— Na, mondja kend!

Péter a biztatásra rakni kezdte a sort:

— Ott kezdődik, tuggya, hogy a mi portánk közös porta. Eppen két holdas porta. Két kis hold. Hosszára esik az utcának. Így. Akkurát, mint ez az asztal...

S Péter mingyárt lóniázta is ki a vontalakat az asztalon. Közbe rakta a szókat egymás végibe:

— Amikor az öreg apánk elhalt, az Isten nyugtassa, olyan kis csitri gyerekek voltunk, de azért úgy emlékezők, mintha jelenleg tegnap történt volna. Belső kihítés vitte sirba. Előbb azonban az öreg azt mondta az edős apánknak: „Fiam, ez a porta olyan akkurátus porta, hogyha idővel a gyerekeidet szárnyra eresztöd...”

A bírónak elszakadt a türelme. Rákiáltott Péterre:

— Ne hordjon itt össze minden számárságot. Azt mondja kend, ami ide tartozik. Csak röviden!

Péter azonban az érthetőség okából szük-

ségesnek vélte, hogy a ténybeli körülmények egész világosan álljanak a bíró előtt. Ezért hát csak ott fogta meg a szó végét, ahol a bíró elvágta:

— Nizze! Azt a portát még az öregapánk idejibe kérte az egyház iskolai teleknek. Ner is kálküláltak rosszul, mer a telek formája... Véggel is utca, derákba is...

— Fogja kend be a száját! — ripakodott nagy méreggel a bíró Péterre s egyben oda fordult Pálhoz:

— Volt kend katona?

— Voltam.

— Sarzsi?

— Az. Fűrér!

— Akkor beszéljen kend! De röviden! Ugy, mint a katonáéknál! Kurtán! Egy szó, két szó!... Megértett?

— Meg.

Pál nyelt egy kiadósat, megnyujtotta a nyakát, majd körülfordult a teremben...

— Hát, tőszöm azt, mintha ez a szoba volna az istálló...

A bíró helyeslőleg bólintott. Na, ez már a szeg fejét üti. Nem hiába, hogy katona volt, tudja a mórest! De azért mégis megfigyelmette még egyszer:

— Csak röviden!

Pál erre egészen kurtára fogta:

— Mongyuk, hogy én vagyok a ló, a bíró úr még a malac, aki ott durkál a hátam mögött az orrával, oszt én fejön rugom...

A bíró felugrott:

— Kitakaroggyanak innen, mihaszna népesség... Hogy még én az orrommal?...

S olyan sokutigerően kapott a tintatartó után, hogy a két ember egy-kettőre kívül volt az ajtón...

Még se értek a garádicson, kezét fogták. Péter se hallgatta meg a bíró. Pált se.

Egyiket azért nem, mert hosszan fogta a másikat meg azért, mert kurtán... amiből kivülglik, hogy nincs igazság a földön. Ha pedig nincs, akkor minek keresnek? Ebben állapotlak meg s összebekéltek.

## Egész könyvtárt pótol a SPIRAGÓ: FELNÖTTEK KATEKIZMUSA

A vallási ismereteknek és kitűnőbb-kitűnőbb predikációs témáknak, előadásoknak valóságos kincsébánya. 13 nyelvre fordították le. Németben eddig 10 kiadás. — A három kötet, nagy nyolcadformában, 1200 oldal, igen szép és áttekinthető nyomdai kivitelben a pénz előzetes beklüldése mellett

kötve csak 420.— lei, füzve csak 360.— lei és portó. Utánvétellel 20 lejjel drágább.

Kapható az „Erdélyi Lapok” könyvosztályában.

## Anghelescu közoktatásügyi miniszter az iskolán kívüli oktatást akarja rendszeressé tétetni

Erélyes megróvás amiatt, hogy az alsóbb fokú tanügyi hatóságok kétezeröttszázkilencvenöt tanítói állás megüresedését eltitkolták

Bucuresti. Saját tud. Anghelescu közoktatásügyi miniszter kedden délelőtt értekezletet tartott az ország összes tanfelügyelőivel és inspektoraival. Rámutatott arra, hogy az elemi iskolát végzetek igen nagy százaléka nemsokára az iskola elhagyása után teljesen elfelejt írni, olvasni, ezért szükséges, hogy minél többen látogassák a felső elemi osztályokat. Azután sürgette Anghelescu, hogy a falvakban, gyárakban, műhelyekben, kaszárnyákban fel-nőtt-iskolákat rendezzenek, továbbá az iskolákban ne tisztán az oktatás legyen a cél, hanem a hazafias és vallásos nevelés is. Az iskolák mellett mindenütt létesíteni kell zuhanyfürdőket, a félbenmaradt iskolaépületeket haladéktalanul be kell fejezni és újakat is kell építeni.

Végül Anghelescu szigorúan felhívta a tanfelügyelőket, hogy az üresedésben lévő tanítói állásokat vallják be és ne igyekezzenek azok betöltésénél személyes érdekeiket szolgálni.

Amelyik tanfelügyelő vagy inspektor ezeket az üresedéseket eltitkolja, súlyos megtorlásban részesül.

Ezzel kapcsolatban Ghitescu, az elemi oktatás vezérigazgatója is kemény leckét adott az értekezlet résztvevőinek, rámutatva arra, hogy a tanügyi vezérigazgatók éberségének hiánya miatt lehetségessé vált, hogy az inspektorok és revizorok 2595 üresedést eltitkoljanak. Az érélyes felszólalásokra meg is került a rejtegetett állások egyrésze.

## CSAPÓ LAJOS FIA

kizárólagos papiszabósága

Satumare, Str. Ștefan Cel Mare No. 7.

Készít: reveranda, habitus, cimada és mindenféle papi ruhákat. Vidéki megrendeléseket próba nélkül is teletösséggel pontosan. Csuha-féle szabás. — Elsőrendű munka. — Alapítva 1897-ben.

Az ön tábor minős tá

Bucuresti. Kedden k... vegyét. D... mely gyás... ság tanu... visszaemlé... jelentette... tábornok... a végzetes... nusította

— Hi... jelentést i... rendelje e... a gyantu... választ se... Stefanescu... szelt az u...

A biz... aki a Sko... feltételeir... nyuló igy... nyösebb f...

◆◆◆◆◆

a Fog

Megkezd

Bucur... delmi mi... tatja az ú... új kiakná... ben ad a... magukat, ... kon a ter... általajuk... rescu mir... millió lei... amelyek f...

Ezt a... zérigazgat... aki hossz... hogy a... amely egy... petroleum... var. Tant... gussal leg... (Medgyes) ... nagy mel... leumkuta... Sarmasel

◆◆◆◆◆

Az amé... den az... dón a n...

## Az öngyilkos Sica Popescu tábornok özvegye valószínűleg minősítette Stefanescu Amza tábornok vallomását

Bucuresti. Saját tud. A Skoda-bizottság kedden kihallgatta Sica Popescu tábornok özvegyét. Dumitrescu elnök becsánatot kért a mély gyászba öltözött asszonytól, hogy a bizottság tanuvallomásának kikérésével fájdalmas visszaemlékezésekre kényszeríti. Popescuné kijelentette, hogy nem igaz Stefanescu Amza tábornok azon állítása, hogy nem tudott volna a végzetes 300 millióról, s hogy ezzel nem gyanúsította volna az ő urát.

— Hiszen, — mondta. — a férjem négy jelentést is tett neki ebben az ügyben és kérte, rendelje el a vizsgálatot, hadd tisztázza magát a gyanu alól. De ezekre az írásbeli jelentésekre választ sem kapott. Az az állítás pedig, hogy Stefanescu Amza ebben az ügyben nem is beszélt az urammal, arcátlan hazugság.

A bizottság ezután kihallgatta Madgeariut, aki a Skoda-féle szállítási szerződés pénzügyi feltételeiről beszélt s ismertette az arra irányuló igyekezetét, hogy az állam minél előnyösebb feltételeket érhesen el.

## Petróleum van a Fogaras és Sztmár közti terület alatt

Megkezdték Erdélyben a petróleumkutatást

Bucuresti. Saját tud. Az ipar- és kereskedelmi minisztériumot nagymértékben foglalkoztatja az új petróleum területek felfedezése, azért új kiaknázási engedélyeket csak abban az esetben ad a petróleumtársaságoknak, ha kötelezik magukat, hogy kutató furásokat végeznek azokon a területeken, amelyekről feltételezik, hogy általában petróleum van. Másrészt Teodorescu miniszter javaslatára a minisztérium 30 millió lei hitelt nyitott e kutatások céljaira, amelyek főként Erdélyben fognak folyni.

Ezt a határozatot Tantaraeanu bányászati vezérigazgató javaslatára hozta a minisztérium, aki hosszas vizsgálat után megállapította, hogy a Fágáras és Sztmár közötti területen, amely egész Közép-Erdélyt magában foglalja, petróleumban gazdag vidék, csak feltárássra vár. Tantaraeanu vezérigazgató több tudós geológussal legutóbbi behatóan tanulmányozta Medias (Medgyes) környékét, annak megállapítására, hogy melyik hely lenne legalkalmasabb petróleumkutatás furására. Az első kutat valószínűleg Sarmasel (Sarmaság) mellett furják.



Véget ért az amerikai nagy sztrájk.

Az amerikai nagy sztrájk végleg megszűnt ésfélmillió munkás visszament a gyárakba. Kedden az összes karhatalmi alakulatokat is felszabták. Képzik azt a jelenetet ábrázolja, amidőn a munkások az utolsó utasításokra várva, a karhatalmi kirendeltség előtt sorakoznak.

## A szépség megóvása minden nő álma.

**A FLOREAL 1-es**

krém óvja reggeltől estig. Öditi és frissen tartja arcát.

**A FLOREAL 2-es**

krém megtisztítja bőrét szeplő és pattanástól, elmulasztja az arc vörösségét. Floreal-krém korunk legtökéletesebb szépségápoló szere.

Képviselet:

**Drogéria Centrala Pap Károly Oradea**

Bul. Regele Ferdinand 11.

## Megbukott Johnson tábornok, az amerikai nemzeti termelés diktátora

A munkásokkal való összeütközése miatt kellett távoznia. — Atszervezik a munkaviszonyokat.

Washingtonból jelentik: Mint előrelátható volt, Johnson tábornok az újjáépítési diktátor beadta lemondását. Roosevelt elnök elfogadta a lemondást és családias megszólítással, rendkívül megleghangú levelet intézett a tábornokhoz. Roosevelt elnök ebben a levélben azt írja, hogy az újjáépítés első korszaka befejeződött s most már a szerzett tapasztalatok alapján a nemzeti munkarendet megint újabb átszervezés alá kell venni. A közvélemény azonban azt

tartja, hogy Johnson tábornok lemondása nemcsak ezt, hanem a gazdasági parancsuralommal való fokozatos szakítást is jelenti.

Johnson tábornok különben a legutóbbi nagy sztrájkban szembekerült a munkásokkal. Azok mozgalmát jogtalanak mondta, emiatt a munkás-szervezetek az ő távozását követelték. A sztrájk megszüntetésének is ez a távozás volt egyik előfeltétele.

## Serédi hercegprimás megrendítő záróbeszéde a magyarországi katolikus nagygyűlésen

Az egyvallásuak házasságát a polgári törvények alól kivételni kívánta. Intő szót mondott a film, a strand, a titkos műtétek néppusztító hatásairól

Budapestről jelentik: A jubileumi országos katolikus nagygyűlés kedden befejeződött. Az egyesületek gyűlése után, az Actio Catholica igazgató-tanácsa tartotta meg ülését a délután folyamán. A nyilvános záróülésen Serédi Jusztinián hercegprimás elnökölt és számosan megjelentek a hivatali és polgári előkelőségek közül. Ott volt többek között Erzsébet királyi

hercegnő, Hóman Bálint kultuszminiszter és mások.

A pápa és a kormány üdvözlő táviratainak felolvasása után Serédi Jusztinián hercegprimás mondott nagy beszédet. A házassággal és a családi élettel kapcsolatban utalt arra, hogy ezt a szentséget a hit alapjára kell visszahelyezni, mert ezáltal nemcsak hogy megszentelődik, de felbonthatatlanná válik ez a szent krisztusi törvény. Ami a jelenlegi magyarországi állapotokat illeti, ha nem lehet a törvényt gyökeresen megváltoztatni, legalább módosításokat kell keresztyűlni. Ez a módosítás — a hercegprimás szerint — az volna, hogy az egyvallásúon lévőknek csak az egyházi esküvő legyen a kötelező, de a polgári házasságkötés ne. Ennek folyományaként a házassági elvadások is az egyvallásuak esetében visszakerülnének az egyházi hatóságok döntése alá. A polgári házassági törvény kötelező volta és a polgári bírások ezek szerint csak a vegyesvallású házasságokra nézve maradna érvényben.

— Az egész magyar nemzetnek pedig azt mondom, — fejezte be beszédét a hercegprimás, — hogy Európa közepére ékelve mindaddig ne álmódoszon húsz és harmincemillió néptömege, míg közös strandfürdőkön töltik idejüket, míg erkölestelen filmeket néznek s amíg a bábák ezerszámra végzik a tiltott műtéteket.

Prohászka Ottokár szobránál ezután még Sroy Lajos püspök mondott beszédet s ezzel véget ért a jubileumi országos nagygyűlés.

## November 15-ig elhalasztják a parlament megnyitását

Bucuresti. Saját tud. A lapok értesülése szerint Tatarescu, az uralkodóval való megbeszélés után elhatározta, hogy a parlament megnyitását, aminek az alkotmány szerint október 15-en kellene megtörténnie, november 15-ig elhalasztják.

## Vita az oradeai tanácsban a nyugdíjas tisztviselők áramkedvezménye fölött

Negulescu szerint nem kell védeni a magyarokat

Az oradeai városi tanács kedden délután öt órakor Negulescu Athanasiu alpolgármester elnöklétével ülést tartott, amelyen Bazilli Mihály, a villamosmű igazgatója azt kérte a tanácstól, hogy néhány nyugdíjazott, városi és üzemi tisztviselőnek engedélyezzen kedvezményes villamosáramot. Ezek a tisztviselők — csekély kivétellel — kisebbségek voltak.

A tanács igazgatói és tulfutott hangulatban közel fél óráig vitatkozott ezen a kérdésen. Negulescu és Sangeorgeanu tanácsosok a kérelmet megtagadták. Stamatopol Alfonz és dr. Bledea László pedig Bazilli előterjesztésének a jóváhagyását kívánták.

Negulescu alpolgármester hosszú, percekig tartó beszédben szegte le álláspontját, amelyben a kérelmet elutasítását javasolta.

Erre Stamatopol tanácsos erősen felindult hangon ezeket mondotta az elnöklő alpolgármesternek:

— Főlegesen erről a kérdéssel annyit vitatkozni. Meg kell szavazni. Tárgyilagossáknak kell lenni a kisebbségekkel szemben!

Negulescu: Miről beszél a tanácsos úr? Védi a magyarokat?

Stamatopol: Igen, én tárgyilagoss vagyok mindenkiel szemben. Védem őket.

Negulescu: Erre nincs szükség! Ne gondolja, hogy csak ön védi a kisebbségeket. Ha törvényes alapon kell megvédeni őket, akkor itt vagyunk mi. Nekünk is van szívünk és jó belátásunk!

Erre halk morajlás fut végig a tanácsosok és az újságírók között.

Negulescu magából kikelve, ideges kémozdulatokkal kísérve, így folytatta:

— Nem akarjuk felfalni a magyarokat. Ezt tagadom. Romániában senkit nem kell megvédeni, mert minden állampolgárt a jog és az alkotmány véd.

Stamatopol: Most nem erről volt szó.

Negulescu: De igen, tanácsos ur! Erről! Önök nélkül kifakad ellenem, védi a kisebbségeket és közben állandóan a magyar újságírók felé néz. Mit akar ez jelenteni?

Végül a tanács dr. Bledea László indítványára úgy döntött, hogy utasítsák Bazilli Mihályt arra, hogy javaslatát a következő ülésen is terjessze be, mert most döntést hozni nem tudnak.

A tanácsülés este hét órakor ért véget.

## A váradhegyfoki prépostság épületmaradványai a Borsiszlőben

Ismeretes dolog, hogy az úgynevezett Szent István-hegyen a középkorban premontréi prépostság állott, amelynek alapítását régibb történetírók H. István magyar királynak tulajdonították, aki 1130 táján alapította... volna ezt az első premontréi rendházat Magyarországon s ott is temetkezett volna el. Ujabb történetírók, a többi között Karácsonyi, ellenben azt tartották, hogy csak a XII. század vége felé, 1180-ban történt az alapítás III. Béla idejében. Már akár-hogy legyen is a dolog, annyi bizonyos, hogy a középkorban a váradhegyfoki premontréi prépostság volt az első a többi premontréi rendházak között s hogy gyönyörű fekvésénél fogva Szent László városa és a Körösvölgy felett igen impozáns látványt nyújthatott. A reformáció vihara elpusztította ezt is 1566 körül a többi egyházi alkotásokkal együtt, úgyhogy a rendháznak csak a helye maradt meg, leszámítva némi jelentéktelen törmelékkeket a mostani Bondár-szlő területén. Az idej nyáron azonban Rácz Endre volt rendőrkapitány a Borsi-szlő területén faragott kőből álló falrészre bukkant a Borsi-szlő legmagasabb pontján a gerincút alatt. Az idej szüret után, az elmúlt napokban egy kissé felásták az 6 buzgólkodása folytán a földet a falrész körül. Sok emberesontot találtak, talán azokat maradványait, akik a kolostor védelmében vagy támadásában vesztették életüket. E hó 24-én Némethy Gyula, mint a régészeti egyelet elnöke, a titkárral, Follmann Gézával megtekintették a kiásott falrész. Az 6 véleményük szerint ez a prépostság védőműveinek képezhet-e egy részét, talán egy kiálló bástyát. A faragott mészkövekből rakott falrész valami 160 cm. hosszú és nem sokkal kisebb a kiálló szélessége; magassága az egy métert meghaladja. Sajnos, a jelenlegi gazdasági viszonyok között alig lehet remélni nagyobb szabású ásatást, amely az egész prépostsági épület alapfalait feltárná.

Elfogadták már négy városi tisztviselő nyugdíjkeresét. Jelentették, hogy húsz városi magyar tisztviselő a nyelvvizsgák miatt nyugdíjazásukat kérték. Dr. Athanasiu Constantiu törvényszéki főelnökből és dr. Vostinar János városi főjegyzőből álló nyugdíjbizottság most foglalkozott a kérelmekkel és eddig négy tisztviselő nyugdíjazását rendelte el. Ezek a következők: Létay Sándor, Szabó Izabella, Szőke Gábor és Szabó Flórián.

Szombaton este 9 órakor rendezt az Oradeai Grafikai Munkások Gutenberg Dalköre, az Erkel Református Zenekar és a Sztáray Mihály Vegyeskar közreműködésével hangversenyyel egybekötött táncmulatságát a Katolikus Körben, amelyre a dal-, zene- és tánckedvelő közönséget tisztelettel meghívja. Műsor: 1. Kéler Béla: Csokonai-nyitány, előadja az Erkel Református Zenekar. 2. Bevezető beszéd. Tartja: Daróczy Kiss Lajos hírlapíró. 3. Kirchner: Jelige. Lányi: Daljátok. Eneklő a Gutenberg Dalkör. 4. Magyar dalok. Vegyeskarrá átírta Soós András. Előadja a Sztáray Mihály Református Vegyeskar. 5. Jánoska, szavalt. Előadja: Volentik Endréné. 6. Révfy-Tárca: Dalfűzér. Eneklő a Sztáray Mihály Református Vegyeskar. 7. Haecsek- és Sajótréfal. Előadja: Varga József és Halász István. 8. Bellini: Norma, ouverture. Előadja az Erkel Református zenekar. 9. a) Noseda: Katalin puskái nóták. b) Soós A.: Három magyar dal. Eneklő a Gutenberg Dalkör. Az Erkel Református Zenekart, a Sztáray Mihály Református Vegyeskart és a Gutenberg Dalkört Soós András karnagy vezényli. A műsor után tánc reggelig. Belépti-díj személyenként 20+2 lei. A tánchoz a zenét a Dalkör kitűnő zenekara szolgáltatja.

A városi adóhivatal lefoglalta Politzer 500 ezer leies bántépénzt. Megirtuk, hogy a városi árlejtési bizottság a városi tanács határozatára előírta, hogy a Rimanóczy-szálloda és gőzfürdő pályázói kötelesek az ötszázalékos bántépénzen kívül 500 ezer leit az árlejtési bizottságnál letétele helyezni a pályázatok felett való döntésig. A Rimanóczy-szálló bérletének pályázói között volt Politzer Sándor vállalkozó is, a Metropol-szálloda bérlejtője, aki szintén letette a félmillió leit. Az árlejtési bizottság a bérletet a legelőnyösebb pályázónak, Bica Lajos tincsi liberális szenátornak adta. A döntés kihirdetése után minden pályázó visszakapta a félmillió leit, Politzer Sándor félmillió leit azonban a városi adóhivatal egy 270 ezer leies adótartozásban lefoglalta, teljes egészében, egy banit sem kapott vissza. Politzer most a timisoarai revíziós bizottságnál panaszt emelt az adóhivatal intézkedése miatt.

Felhívás a tanonctartó kereskedőkhöz. A Kereskedelmi Csarnok a munkaügyi miniszterium most kiadott körrendelete alapján figyelmezteti a kereskedőket, hogy tanoncaikat azonnal szerződtessek be és irassák be a tanonciskolába (Alea Gojdu 1.) A tanoncok tartását, beszerzését és beiratását a miniszterium által kiküldött bizottság fogja ellenőrizni s ahol olyan tanoncot találnak, aki nincsen beszerződtesve és nincsen a tanonciskolába beiratva, a büntetést a tanonctartó főnök ellen kiszabják. A tanítás október 1-én kezdődik.

BTC kirándulás Pădurea-Neagră (Feketeerdőre). A Bihari Turista Club folyó hó 30-án, vasárnap reggel 6 órai indulással kirándulást rendez Pădurea-Neagră (Feketeerdőre). Részvételi díj 95 lei, tagoknak 75 lei. Jelentkezni lehet a BTC irodájában (Str. I. C. Brătianu 1. délelőtt 11-1-ig és délután 6-8-ig) péntek estig. Indulás a Palacé-étterem elől.

Hatalmas siker mellett fut Douglas Fairbanks-sal

### ROBINSON

Gyönyörű felvételek! Több ezer bennszülött szerepel a filmen!  
Csütörtökön utolsó nap!  
Capitol Filmszínház.  
Legközelebb: Ma éjszaka várlak.

## Nyelvvizsgák a városnál és a vármegyén

Kedden délután három órakor a városnágyteremben megkezdődött a kisebbségi városi tisztviselők írásbeli nyelvvizsgálja. A vizsgabizottság elnöke dr. Bledea László alpolgármester volt, tagjai pedig: dr. Nes Teodor, a Gojdu liceum igazgatója és Popa Aurél román nyelvtanár. Az írásbeli vizsgákra berendelték összesen 54 tisztviselőt. Ezek közül megjelent 50, négy tisztviselő pedig orvosi bizonyítvánnyal mentette ki magát. A vizsgázók között városnágyi tisztviselők és alkalmazottak, kisebbségi szolgák, kézbesítők, hegyőrök és tűzoltók vannak.

A tisztviselőket és alkalmazottakat egyetemi, középiskolai, illetve elemi iskolai végzettségük szerint három csoportba osztották. Minden csoport külön írásbeli tételt kapott. Ezek a következők voltak:—

1. Milyen újításokat óhajt bevezetni munkakörében?

2. Mi a köztisztviselő szerepe Romániában?

3. Irjanak egy kérvényt a polgármesterhez, amelyben kinevezésüket kérik.

Délután befejezték az írásbelit és a vizsgák folytatását a megyei vizsgák befejezéséig felfüggesztették.

Kedden délután a vármegyeházán tartott nyelvvizsgákon szóbeli nyelvvizsgát tettek a jegyzők. Szerdán délelőtt az aljegyzők, délután pedig a községi körjegyzőségek irnokai vizsgáznak, összesen hetvenen. A szóbeli vizsgák szombaton fejeződnek be és akkor a bizottság felküldi jelentését a helygyminiszternek. A berendelt megyei tisztviselőket egyenként körülbelül öt percig vizsgáztatják. Ezalatt három kérdést kapnak. Egvet szolgálati munkakörükből, kettőt pedig Nes és Popa tanárok adnak fel nekik általános kérdésekről. Sem az írásbeli, sem pedig a szóbeli vizsgák eredményét nem lehet tudni. Chirilla Augustin alprefektus kijelentette, hogy a hangulat kedvező és aggodalomra nincs ok. A tisztviselők legnagyobb része megfelelt a vizsgák követelményeinek.

Vasárnap este lesz a Központi Katolikus Legényegylet szüreti táncmulatsága. A helybeli Központi Katolikus Legényegylet választmánya nagy költséggel renováltatta a legényegylet székházának nagytermét és klubhelyiségeit, modern színpadot és ruhatárat épített. Az átalakított szép helyiségeket szeptember 30-án, vasárnap este szüreti táncmulatsággal egybekapcsolva adja át rendeltetésének a legényegylet elnöksége. Az estély műsora a következő: 1. Legényegyleti induló. 2. Megnyitóbeszéd. Tartja Oswald Pál. 3. A Szentkeresztnek és Szent József szobrának elhelyezése a nagyteremben. 4. Schöntán „Aranykakas” című vígjátékának előadása. A címszerepet Vojnár Kálmán játssza. Rendező: Losonczy Gábor. A táncbetéteket Julier Cuni, Surányi Mimske, Müggenburg Krisztina, H. Borsi Manyi tanítványai lejtik. Belépődíj személyenként 22 lei. A tánchoz Ellenés József urizenekara muzsikál. Kitűnő borral, sörrrel és bufférről gondoskodott a rendezőség.

Bazilli Mihály világitástechnikai előadása. Bazilli Mihály, a villamosmű igazgatója szeptember 27-én, csütörtökön este félnyolc órakor fogja megtartani előadását az üzlethelyiségek belső világitásáról, valamint a fényreklámokról a Kereskedelmi Csarnokban.

Kávéházakban, vendéglőkben mindent kérje az „Erdélyi Lapok”-at.

No. 1882

### ÉRTESÍTÉS.

Tudtára adatik Oradea város adófizetőinek, hogy Portean Teodor köztisztviselői üzem tisztviselő a mai napon állásából kivált, minek folytán az üzem nevében sem pénzfelvetelre, sem más ténykedésre nem jogosult.

Oradea, la 25 Septembrie 1934.

A Köztisztviselői Üzem igazgatósága.

# Párizs bibornok-érseke hirlapi beszélgetést folytatott a háború és béke problémáiról

**Az Egyháznak nemcsak joga, de kötelessége is, hogy  
a békéért közbenjárjon.**

**Van-e olyan imádság, amit nem hallgat meg az Isten?**

A franciák egyik legnépszerűbb és legelterjedtebb lapja, a *Petit Journal* című, közelebből óriási érdeklődést támasztott a körkérdésével, hogy „Viszontlátjuk-e a háborút?” Franciaország divatos és igazi nagyságai szövegezték meg a kérdésre, s a feleletek együttesen szenvedélyes vita képét adták. Most az előbbi kérdés logikus folytatásaként ugyanaz a lap „A béke biztosításáért” címmel közöl sorozatos beszélgetéseket. Ezek során Párizs érsekeivel, Verdier bíborossal is folytatott beszélgetést egy *Sergent* Félix nevű újságíró. Néhány jellemző részletet a lap közléseiből az alábbiakban fordítottunk.

**A magánéleti és közéleti önzés miatt  
ragadnak fegyvert a népek.**

Felhasználva a pillanatot, — írja a francia újságíró, — mikor a bíbornok hosszasan az íróasztalán levő keresztre függesztette szeméit, nem haboztam tovább a kérdéssel: „Eminenciás uram, viszontlátjuk-e a háborút?”

Hosszú csönd. Az egyházfeljedelem homloka hirtelen elborult. Tekintete belemélyedett annak az arcába, aki a getsemani estén azt mondta Péternek: „Dugd vissza hüvelyébe kardodat!”

Aztán a következő beszélgetés fejlődött ki. A bíbornok: Az ön kérdése kínos. Husz év tünnt tava, maga mögött hagyva olyan sebeket, amik még nyíltak, legtöbbször egyáltalán semmire gyógyult. Annyi kiömlött vér után, annyi felhalmozott gyász nyomában hogyan lehet egy új háború eshetőségét látni?

Az újságíró: Mégis némely világi esemény zavaróan hat. A kedélyek nyugtalanok, néha a felfordulás mélyből jövő morajlását lehet hallani, s valami beteg gazdasági állapot állandósulása folytán a képződés növeli a pesszimizmus többé-kevébbé alapos híreit.

A bíbornok: Ön tudja, hogy én nem csinálom politikát. Az én szerepem egészen más. Mint szellemi feje egy nagy családnak, melynek ismerem az életigényeit és szükségleteit, olyan látókörhöz tartom magamat, ahol erkölcsi és vallási szemszögből figyelem és tanulmányozom a helyzetet. Ez a látókörem nem akar szűk lenni. A csöndben és elgondolkozásban igyekszem mélyére hatolni a korszerű problémáknak. Mindig ugyanarra a végső következtetésre jutok: míg a világ nem állítja helyre a lelki és anyagi erők egyensúlyát, míg a magánéleti és közéleti önzés nem ad helyet az Evangélium által tanított szeretetnek, az egyetemes béke alapjának, addig csak folytatnunk kell azt, hogy lássuk a jellemek süllyedését, s az egyének és nemzetek élő erőinek a legyöngyülését. Az önző érdekek hajhászása nem lehet ideál. Az élvezetvágy, az erkölcsök lehanyaglása, a Föld hatalma, ez mindmennyi rabszolgaság. És mindezek együttesen csak arra a katasztrófára vezethetnek, amit háborúnak neveznek. Mikor a hit gyöngyül, s a szenvedélyeken nem tudnak uralkodni, az életerő lehanyaglik, a gyűlölet magára szökken, a lelkiismeret szavának nincsen többé visszhangja, az erős elnyomja a gyengét és a népek fegyvert ragadnak.

**X. Pius pápa megragadta a hadviselők  
megáldását.**

A beszélgetés leírója most a következő megjegyzést teszi:

Verdier bíbornok védekezett az ellen, hogy ő politikát csinálna. Azonban a politika mégse lehet közömbös előtte, aki az első Franciaország püspökei között. Ennek a föltevésnek a bizonyosságával kérdeztem a továbbiakat.

Az újságíró: Az Egyháznak a béke hírdőjének nem volna-e kötelessége, hogy közbenjárjon azoknál a nemzeteknél, amelyek fegy-

vert akarnak ragadni? Nincs imája arra, hogy az Isten tüntesse el az olyan népeket, akik háborút akarnak? Nem azt mondta-e Krisztus: „Aki kardot ránt, kard által fog elpusztulni?”

A bíbornok: Bizonyos, hogy a politikai hatáskörbe való beleegyezés nélkül, az Egyháznak nemcsak joga, de kötelessége is minden tőle feltehetőt megtenni, s ekként eltávoztatni gyermekeitől a bajok legnagyobbját, a háborút. Következésképpen az Egyháznak joga és kötelessége, hogy szava legyen, mikor az államok közötti béke fenntartása kerül kérdésbe. Rendeltetése nemcsak abban áll, hogy könnyítsen a szenvedőkön és megvizsgálja azokat, akik sírnak. Még ezenfölül

**az a kötelesség is előtte áll, hogy segítségére jöjjön az enyemottaknak, azoknak, akiket szabadságuk elvesztése fenyeget.**

— Ezért van az, — mondotta a bíbornok — hogy az Egyház mindig a jog mellett áll az erőszakkal szemben. A béke Istene nevében hallatja Krisztus parancsát: „Tedd vissza hüvelyébe kardodat!” Ha szavát nem hallgatják meg, az erkölcsi felelősséget annak a nemzetnek a terhére írja, amelyik a háborút akarta. Az Egyház békeakarata nem változik politikai szempont szerint se, hogy megerősítse az efféle állításokat: „Az Egyház prédikálja a békét, de csak a méltóság, a tisztesség és a biztonság békéjét.” Nem; a béke sohasem jelentett gyöngeséget.

A bíbornok még hozzátette:

— Beszéltek, hogy X. Pius pápát pár órával halála előtt arra kérték, áldan a megáldandókat. Erre ő azt felelte: „Nem, én nem áldhatom meg a háborút, én csak a békét tudom megáldani.” Állítják különben, hogy X. Pius a világra zudult szörnyű vérvihar kitörése után tizenöt napra amiatti bánatában halt meg, mert Ausztria császárnál nem sikerült a háborút ellenző közbenjárása.

Az újságíró mintegy mentegeti a következő kérdését. Azt írja:

— Ahogyan Verdier bíbornok nem fél ha-

tározottan szembe nézni a valóságokkal, úgy nem riad vissza az ellenvetésektől és ellenmondásoktól se. Bölcsész és hittudós együttesen, aki az elmevillanásokra érvek fényével válaszol. Egész könnyedén mertem belemenni egy másik kérdésbe, előre bizakodván abban, hogy tiszta és határozott lesz a válasz.

Az újságíró: Eminenciás uram, ha az Isten mindenható, mégis hogyan engedheti meg, hogy a népek egymást öldököljék? Az ég minden tája alatt, a nap és éj minden órájában, millió hívő mondja ugyanazt az imádságot: „Uram, adj békét nekünk!” Volna hát olyan imádság is, amit nem hallgat meg az Isten?

Párizs érseke egy pillanatra elgondolkodott. Nem fog kitérni, éreztem, a kérdés elől, mely látszólag meghökentő. Szemeit szeméimbe mélyesztve, a bíbornok így felelt nekem:

A bíbornok: Az ön ellenvetése nem lep meg engem. Még a mélyen keresztény lelkek közt is vannak néha olyanok, akik csodálkoznak, hogy az Isten nem akadályozza meg a háborút. Ne feledje ezt: az ember szabad. Szabadság nélkül nem volna többé ember, hanem csak valami automata; olyan lény, mely képtelen az érdemszerzésre. A szabadság pedig képességet ad neki, hogy cselekedje a rosszat; hogy ne engedelmessédjék Isten törvényeinek, s a legtöbb baj ami sújtja az emberiséget, kétségtelesen az isteni parancsok iránti engedelmességéből származik. Arra kéri Istent, hogy megszüntesse az evangéliumi tanításokba ütköző hibáink következményeit; ezzel olyan szerepet tulajdonítunk Önnek, ami méltatlan Öhozzá.

**Gondolkozzék csak egy kissé. Mi lenne,  
ha hibáink ellenére is képesek volnánk  
egy kis ima segítségével elhárítani bü-  
neink fájdalmas következményeit?**

— Higyjen nekem, — folytatta a bíbornok — s mondja meg jól olvasóinak is: az ember megtisztelt magát, s biztosítja úgy a maga, mint embertársai boldogságát, ha önként követi Isten örök törvényeit. Es ha ön végső következtetéseimet akarja tudni, ezt abban összegezhetem: legyen meggyőződve róla, a népek törtérelmára a bizonyosság, hogy nem jöhet létre biztos belső és külső béke, míg nincs meg az az egyéni érdemesség, melynek szabadság az alapja, vallási eszmény a megnevesítője, s a magasságból jövő fény a megvilágosítója. Még egyszer mondom: az ember szabad. Ha akár kicsi, akár nagy, de követi lelkiismeretét, mely belső korlátozásokkal tanítja őt az élet élésére; ha büszkén a maga szabadságára, cselekedeteit az Evangélium ama tanítása szerint irányozza, melyet Krisztus szava így foglal össze: „Szeressétek egymást”; ha így él és cselekszik, — akkor a háború rémképe eltűnik mindörökké.



**Az idegen hatalmak katonai attaséi az angol hadgyakorlatokon.**

Képünk az egyes államok katonai képviselőinek csoportját a gyakorlat szünetében ábrázolja.

# Letiltották Mária királyné művének magyarnyelvű kiadását

Egy hirdetés-ügynök ujságírónak adta ki magát és befurakodott az udvari marsallhoz

Bucuresti. Saját tud. Néhány évvel ezelőtt jelent meg a román könyvpiacra Mária királyné „Glasul de pe Munte” című könyve. A rendkívüli szépségű, romantikus történet angol nyelven írta a felséges asszony s a körülbelül egyidőben jelent meg németül és románul is. Nem nehéz felismerni a könyv olvasásakor, hogy az időben és térben szabadon csapongó költői mese a királyné életét példázza, aki az uralkodók magus régióiban él, de akít szíve szövege mégis lekényszerít a völgybe.

A feltétlen irodalmi értékű munka a könyvbírálok elfogulatlan elismerését vívta ki minden nyelvtérületen, ahol eddig megjelent. Mindenütt önként kínálkozott a megállapítás, hogy ebben a műben egy felsőbbrendű asszony lény nyilatkozik meg, felsőbbrendű, függetlenül attól, hogy biborban született-e vagy egyszerű gyolcsban. Önként kínálkozott a megállapítás, hogy Mária királyné tisztán egyéni képességeivel a legelső köztudott küzdhetne volna fel magát akkor is, ha történetesen nem született volna legelsőnek.

Mindenképpen érdekes és értékes volna tehát ez a könyv a magyar olvasóközönség számára is. Meglepett, hogy még sem jelent meg eddig magyar nyelven. Az utóbbi időben azonban olvastunk itt-ott hirdetéseket, amelyek bejelentik, hogy a különös jelentőségű, nagybecsű munka magyarnyelvű fordításban is sajtó alatt van s rövidesen kikerül a könyvpiacra.

De egyszer csak elhallgatott a nagyhangú beharangozás. Miért? — kérdezték megütközve azok, akik érdeklődéssel várták a királyi író könyvének megjelenését.

A felelet: Mert letiltotta az udvar. Mária királyné udvara.

Nem ok nélkül tiltotta le. A hatóságok ugyanis rájöttek, hogy a fordító méltatlan arra, hogy Mária királyné könyvét a magyar közönség elé vigye.

A félbenmaradt írói és kiadói vállalkozás egyike azoknak a zsidó ügyeskedéseknek, amelyek sürün előfordulnak Bucurestiben, s amelyek alkalmasak arra, hogy a fővárosban rossz véleményt teremtsenek az erdélyi magyarságról, anélkül, hogy annak az ilyen ügyekhez bármiféle köze volna.

Üzletszerző, mint „ujságíró”.

Egy oradeai fiatalembernek az agyában született meg a gondolat, hogy Mária királyné regényét a magyar olvasóközönség számára is hozzáférhetővé tegye. Ez a fiatalember az Atlasz György nevet viseli s egy idő óta minden szakmai előzmény nélkül, az ujságírói pályán keres érvényesülést Bucurestiben. Kétségtelenül kivételes üzletszerzői képességekkel rendelkezik s ez elég ok arra, hogy kisebb vidéki lapok, zsidó bucuresti lapúzetek reményében ujságírói igazolványokat állítsanak ki számára. Atlasz György egy sereg erdélyi laposkától szerzett megbízó levelet, sőt az utóbbi időben a budapesti Ujság is szerződtette bucuresti tudósítójának. Ezzel bevonult a külföldi ujságírók előkelő társaságába. Ebben a minőségben a Barthou tiszteletére rendezett külügyminisztériumi fogadtatáson olyan közel fértközött a francia államférfiúhoz, hogy az erről készült felvételek egyikén úgy tűnik fel, mintha Barthou kocintott volna vele.

Egy Atlasz nevű ujságíró befurakodik az udvari marsallhoz

Ugyanezzel az élelmességgel járt el a Glasul de pe Munte fordítási jogának megszerzése körül. Mint aki hatvan igazolvánnyal és ugyanannyi ajánlólevéllel rendelkezik, könnyűszerrel bejutott a királyné udvari marsalljához, Zwiedinek ezredeshez s ott a jó ég tudja hogyan, sikerült kiváló magyar írónak és ujságírónak feltüntetnie magát, aki széles Romániában egyedül van hivatva arra, hogy a felséges asszony művét magyarra fordítsa és kiadassa.

Az udvar kiállította számára a szükséges engedélyt. Atlasz György ezzel elindult kiadó keresni. Először magyarországi cégre gondolt és az Athenummal lépett összeköttetésbe,

amely valóban biztosíték lett volna arra, hogy a királyné műve méltó formában kerüljön a magyar könyvpiacra. De a magyarországi kiadó nem meri vállalkozni oly magas példányszám nyomtatására, amennyit az udvar megkívánt s így az üzlet annyiban maradt. Erre a fiatal ügyes sajtóférfit belföldön nézett kiadó után és rá is vette Hajdu Jenőt, az arad-timisoarai Friss Ujság kiadóját a kitűnőnek ígérkező üzlet megvalósítására.

A belföldi céggel szemben az udvar már nem támasztott oly magas követeléseket sem a példányszám, sem a kivétel szempontjából, úgyhogy a megállapodást meg lehetett kötni.

Albérletbe adta Atlasz a királyné könyvének fordítását.

A kiadó 10.000 lei előleget adott Atlasznak a fordítás munkájának elvégzéséért, ami nagyon tisztességes honorárium. Az ifjú üzletszerző azonban mégsem ült neki a munkának. Hogy miért, azt az ügy ismerői többféleképpen magyarázzák. Az egyik ok az, hogy a fordítást a német szöveg után kellett megcsinálni, de Atlasz ehhez nem tud elég jól németül. A másik ok pedig, hogy Atlasz még soha életében semmi irodalmi munkásságot nem fejtett ki és soha meg se kísérelte a műfordítást. Sokkal jobban értett ennél a fordítói jogosítvány értékesítéséhez s a drága időt nem költötte szövegek hű visszaindítására fecsérelte, hanem román előkelőségeket látogatott sorra és tekintélyes összegeket vitt fel fölük a könyv kiadására, amit mindenki kötelességének érzett elősegíteni... Ez a harmadik s bizonyára főoka annak, hogy Atlasz György, a nagy magyar író, kiadta a munkát albérletbe egy Papp Sándor nevű aradi fiatalembernek, aki nemetül is tud, van is valami köze a tolforgatáshoz, s éppen akkor semmiféle kereset nélkül nem rendelkezett, így tehát kénytelen-kelletlen vállalkozott arra, hogy potompéznert gyors iramban megcsinálja a nehéz fordítást.

Három héten át éjt nappallá téve hajlott a szegény bucuresti magyar értelmiségi munkás a diszköztesü német könyv és a magyar kézirat fölé. Három hétig írt, fordított, javított s keresett is oldalanként hát lelt, a legpélt munka ájavításáért pedig oldalanként újabb két és fél lelt. Így összesen megkeresett 2000 lelt, a főbérlet fizetése leles előlegéből. És amikor kész volt a nagy munka, Atlasz György itt-ott végzett rajta apró javításokat, hanyagult kezelt

## A rendőrség megállapítja Atlasz kétes személyiségét

Egyszer, amikor a kizsákmányolt ember a Royal kávéházban valaki előtt ismét kiöntötte szíve bánatát a szomszédasztaltól figyelmesen hallgatta beszédét egy szemüveges román úr, aki erdélyi ember, nagyszerűen tud magyarul, s amellet mint volt elűji katonalízt és később mint a néhai Pikkadilly kávéház törzsvendége, tökéletesen ismeri az erdélyi és bucuresti magyar sajtóviszonyokat. Ez az úr, aki most a belügyminisztérium sajtóosztályánál dolgozik, elképedve hallgatta, milyen úzérkedést folytat ez az oradeai ifjú a Mária királyné nevével és — a jelek szerint minden bizonytalán ő — feljelentést tett Atlasz György ellen.

A rendőrhatalóságok a feljelentés alapján utánanéztek az ügynek és megállapították, hogy sem Atlasz György mint fordító, sem pedig a Friss Ujság mint kiadó nem alkalmas-

A családi élet szinte misztikus sapesola tainak regénye s ennél több, elfeledett érzések legmélyebb búrjainak zúgása a szívekben.

**Mauriac:**  
**A Frontenac-misztérium**

Ara füzve 60 lei és portó.

Kapható az Erdélyi Lapok könyvosztályánál.

zöld töltőtollal, aztán rákanyarította a vaskos kezirat címlapjára: Románból fordította Atlasz György.

Ebben a formában került magyarul sajtó alá Mária királyné műve, „Úzen a hegy” címmel az aradi Friss Ujság kiadásában.

Közben azonban Papp, a tényleges fordító észrevette, hogy ez bombaüzlet a névleges fordító számára. Észrevette, hogy Atlasz György most már egyesítve a fordítói jogosítvánnyal az elkészült fordítás bizonyítékait, olyan „tar háló” eszköz birtokába jutott, amellyel vagyonnokra menő összegeket facsarhatott ki bucuresti román előkelőségektől, bankoktól vállalkoztól. (Többek között Leonte Moldoveanu tízezer lejtel pumpolta meg). Alkalma volt tekintés nyerni Atlasz műhelytitkaiba, látta a szédületes nagyképséget és vakmerőséget, amellyel ez az ujságíró címmel garázdálkodó vigéc az ország első asszonyának a nevével visszaélve s az ő szegény szellemi munkájával kérkedve, tengerpénzt keres, nagyszerűen él, mialatt ő a nagy és nehéz munka elvégzése után továbbra is megmarad munkanélküli magyar szellemi munkásnak, aki boldog lehetett, ha Atlasz és más hozzá hasonló bucuresti „munkaudók” rábízta egy kis helyettesítést napi harminc leiert, vagy megírtak vele valami nagyobb szellemi erőfeszítést igénylő levelet egy éhségűzö huszasért.

Mindez felébesztette a tényleges fordítóban a kizsákmányolt munkás öntudatát és követelésekkel állt elő, amelyek lehet hogy nem voltak jogosak, de méltányosak mindenesetre. Szerény honorárium-kiegészítést kért azaz az indokollással, hogy előre nem lehetett megítélni, mekkora munka elvégzésére vállalkozott — s aztán azt is követelte, hogy a könyv címlapján az ő neve is szerepeljen az Atlasz György mellett.

Az erre vonatkozó alkudozások azonban nem vezettek eredményre. Szakítás következett be a társfordító között és Papp Sándor mindenfelé elpanaszolta, milyen méltánytalanság érte.

— A fordítás, — mondotta, — több mint kileneven százeleken az enyém. Igaz, hogy Atlasz itt-ott változtatott rajta, de ezek az apró módosítások legnagyobb részben csak rontottak a munkán, hiszen Atlasz soha, semmiféle nyelven sem olvasta Mária királyné művét. Hogy találhatta volna meg tehát a helyes kifejezéseket a magas szárnyalású prózai költemény szépségeinek a visszaadására? Különben is Atlasz közismerten képtelen egy kerék mondat megfogalmazására. Az aláírásával megjelenő, komolyabb cikkeket mások írják neki, potompéznert, s azt is, amit ő vet néha papírra, másoknak adja oda, hogy gyomlálják ki belőle a helyesírási és stílushibákat. En magam is több cikket írtam neki, vagy dolgoztam át. Egyidőben üzleti levelelt is én irtam, így én folytattam le egész levelezését a budapesti Ujság-gal, amelynek alapján a bucuresti tudósítást elnyerte... Engem kíméletlenül kizsákmányolt. De most már nem hagyom magam.

sak és méltók arra, hogy Mária királyné nevével egy címlapon szerepeljenek. Haladéktalanul át is írtak tehát a királyné udvari marsalljának s ebben az átiratban Atlasz Györgyöt többek között kétes személynek nevezik, akitől a fordítói jogosítványt sűrűsösen meg kellene vonni...

Az udvarnál, ahol eddig a rengeteg ajánlólevéllel rendelkező „kiváló magyar író” iránt — már a magyar népkisebbségnek kijáró tiszteletből is — a legnagyobb jóindulattal viselkedtek, most hirtelen tisztán kezdtek láni. És gyorsan letiltották az „Úzen a hegy” magyarnyelvű kiadását, amely pedig már-már teljesen szétkúldésre készen állt.

A kiadónak, azt mondják, 80.000 lei kára van belőle s Atlasz György is kénytelen volt pénzbeszedői utjait félbeszakítani. Ez olyan fájdalmasan érintette, hogy rátámadt az utcan a könyv tényleges fordítójára, akinek az egész kellemetlen fordulatot tulajdonítja és tettleg inzultált szegényt. Kis parázs verekedés fejlődött ki s a járókelők választották szét a királyné művének fordítóit.

Ezzel az utcai botránnyal aztán le is záródott ez a könyvkiadási vállalkozás. De Atlasz György lendületét a rendőrhatalóságok „persóna dubiosá” minősítése nem akasztja meg. Új üzletek és új tudósítói igazolványok után néz, különösen magyarországiak után, s má már csak mint Budapest bucuresti sajtóképviseelője szerepel. Aki talán hovatovább külpolitikai hatalmasság lesz és népek sorsának intézésébe szól bele...

Jávör Béla.

# HIREK

Központi szerkesztőség és kiadóhivatal

Oradea, Strada Regele Carol II. 5.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Bellődon: Egész évre 800, félévre 400, negyedévre 210, egy óra 70 lei.

Magyarországon: Egész évre 50 P, félévre 25 P, negyedévre 13 P. Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepeken 24 fillér.

Postafutárképzőpénztári csekk számlánk száma: 80.037.

Telefon: 27.

Felelőszerkesztő: **PERÉDI GYÖRGY**Cluj-i szerkesztő: **dr. Sulyok István**

Cluj, Piata Unirii 13. — Telefon 802.

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem adunk vissza.

Csakis válaszlevegőes magánlevelekre válaszolunk.

**Zürichi zárlat.** Párizs 20.20 fél, London 15.08, Newyork 303 hétnyolcad, Brüsszel 71.92 fél, Milánó 26.28, Madrid 41.87 fél, Amszterdam 207.80, Berlin 122.10, Bécs — schilling 57.10, Prága 12.77 egynegyed, Varsó 57.92, Belgrad 700, Bucuresti 305.

**IDÓJÁRÁS.** A budapesti Meteorológiai Intézet jelentése szerint a várható időjárás a következő 24 órára: Változó felhőzet, egyes helyeken záporos várható, erősebb éjszakai lehűlésekkel.

**A király részvéte Mavrodi halála miatt.** Bucuresti. Saját tud. Mavrodi halála nagy részvéte keltett a román politikai, újságírói és színházi körökben. Kedd délután számos látogató jelent meg ezekből a körökből a gyászházban, hogy részvétét kifejezze. A legelső között volt Urdareanu ezredes, aki a király nevében fejezte ki részvétét a volt alminiszter özvegyének. A király táviratot küldött Tatarescu miniszterelnöknek és Mavrodi özvegyének, mindkettőben kifejezésre juttatva fájdalomát, amit a trón és a haza hű szolgájának elvesztése miatt érez. Tatarescu éppen egy dunai hajókiránduláson volt D'Ormeson francia követtel, akinek meg akarta mutatni a helyeket, ahol Szerbiát Romániával összekötő hidakat tervezik, amikor Mavrodi halála hírére hírt vette, félbeszakította utazását és visszatért a fővárosba. Mavrodi, volt alminiszter csak 53 éves volt. Pályafutását Jasiban kezdte, mint az ottani Opinia riportere.

**Mária királynő könyve megjelent az angol könyvpiacra.** Bucuresti. Saját tud. A londoni könyvpiacra megjelent Mária királynő „Elettem története” című nagy munkájának első kötete. A könyv nagyszerűsége óriási szenzációt keltett irodalmi körökben is.

**A miniszter sajnálkozása az unitárius zsinat szétkergetése miatt.** Cluj. Saját tud. Jelentették, hogy a hatóságok feloszlatták az unitárius egyház zsinatát. Cristuron (Székelykeresztúron) szeptember elsején. Az ottani hatóságok jogtalan intézkedése miatt az egyház képviselőtanács dr. **Abrudbányai Ede** felügyelő-gondnok, képviselő útján panaszt emelt a miniszterelnöknek, kultuszminiszternek és feliratot küldtek a királyhoz is. Akkor Lepadatu vallásügyi miniszter előszóval fejezte ki sajnálkozását a történetek felett. Most a miniszter 154.874/15.998—1934. szám alatt leiratot intézett az unitárius egyház képviselőtanácsához, amelyben kijelenti, hogy sajnálja a történeteket, mert éppen a vallásügyi minisztérium közbenjárására a belügyminiszter úgy döntött, hogy egyházi gyűléseket csak be kell jelenteni, de azokra engedélyt kérni nem kell. Végül biztosította az unitárius egyházat, hogy működésében többé nem fogják megakadályozni.

**A román orvosok közgyűlése tiltakozott a kinevezések felülvizsgálása ellen.** Bucuresti. Saját tud. A román orvosok szövetsége rendkívüli közgyűlést tartott Bucurestiben, amelyen tiltakozott a törvénytelen kinevezések felülvizsgálásáról és az álláshalmozás megszüntetéséről szóló rendelettervezet alkalmazása ellen. Mint ismeretes, ezek a rendeletek legjobban az egészségügyminisztérium alkalmazottait érintik s ezek között igen sok az ideiglenes intézkedéssel kinevezett vagy álláshalmozó. Az orvosok szövetségének közgyűlése határozati javaslatot fogadott el, amelyben követeli, hogy az ideiglenes intézkedéssel történt kinevezéseket ne semmisítsék meg s hogy tartsák tiszteletben azoknak az orvosoknak a szerzett jogait, akiknek nem több mint két állásuk van.

**Az összes iskolabárázó gyermekeket beoltják vörheny ellen.** Bucuresti. Saját tud. A legfelsőbb egészségügyi tanács elhatározta, hogy az ország összes iskolás-gyermekeit beoltják a skarlát ellen.

**Francia képviselők és újságírók érkeztek Magyarországra.** Budapestről jelentik: A Magyar Nemzeti Szövetség meghívására három francia képviselő és öt újságíró érkezett a magyar fővárosba. A vendégek egy hétig maradnak Magyarországon és ezalatt politikai és gazdasági tanulmányokat végeznek.

**Ezer vagon vetőmagot osztott ki a miniszter.** Bucuresti. Saját tud. A földművelésügyi minisztérium eddig ezer vagon vetőmagot osztott szét azokra a vidékekre, ahol a termés nem volt kielégítő. A legnagyobb mennyiségű vetőmagot kapták: Caliaera, Ismail, Constanta, Covrului és Jalomita megyék.

**Ihász, Fekete, Halmay hatvan napra akarják leszállítani az oradeai magyar színjátszást.** Jelentették, hogy Oradea város időközi bizottsága Halmay Lajos volt színházi titkárnak és Ihász Aladár táncoskomikusnak adta ki a városi színház mozijának bérletét. A város és Halmay között létrejött szerződés egyes pontjai most kerültek napvilágra és az oradeai magyar színjátszás nehéz kérdésében megdöbbentő adatot hoznak nyilvánosságra. A szerződésben a város Halmay Lajos kérésére kötelezte magát arra, hogy a városi színházat magyar színtársulatnak a most következő színiévadra csak hatvan napra adja bérbe. Ezzel Halmay Lajos, aki 30 évig volt az itteni színház titkára. Ihással és Fekete Mihállyal karöltve, az üzletükért feláldozták az állandó magyar színjátszást. Mert ugyanakkor Halmay, Ihász Aladár és Fekete Mihály színészek 60 napra megpályázták a színházat és pályázatukban kijelentették, hogy akkor játszanak és olyan magyarnyelvű előadásokat tartanak, amilyeneket a városi tanács tagjai akarnak. Dr. Mosoiu Tiberiu polgármester szerdán hazakerkezett Bucurestiből és a tőle megszokott igazságossággal és méltányossággal megállapította, hogy a színházi mozi bérletének szerződésén módosítani kell, mert a Halmay, Fekete, Ihász-féle ajánlat az oradeai magyar színjátszást tönkretenné. Így Halmay Lajostól egy nyilatkozatot fognak kérni arról, hogy mint a színházi mozi bérleje, beleegyeznek abba, hogy a városi színházat nem 60, hanem 120 napra magyar színtársulatnak adják bérbe. A színházi ügyek felett pénteken délelőtt dönt a városi tanács.

Bakkay Kálmán:

## Tanuljatok tőlem

Igen alkalmas kézikönyv papoknak és világiaknak egyaránt  
Ára 200 lei.

Kapható: könyvosztályunknál.

**Október 16-án kezdődnek az őszi hadgyakorlatok.** Bucuresti. Saját tud. A hadügyminisztérium hivatalos közlése szerint a legfelsőbb hadvezetőség tudomására hozta a tisztikarnak, hogy az őszi nagy hadgyakorlatok október 16-án kezdődnek és egy hónapig tartanak.

**Kutya a mellényzsebben.** A liverpooli Winchpole nevű híres angol kutyatenyésztőnek a tyuktojásnál nem nagyobb miniatűr ebeket sikerült kitenyésztenie. A fura kis állatkák mindössze hatvan grammot nyomnak, rendkívül harapósok és éles hangon ugatnak. Winchpolenak vagyonokat ajánlottak fel szexuációs ebeikért.

**Bucurestiben 80 közül csak 11 ment át az érettségi vizsgán.** Bucuresti. Saját tud. Csernovitzban az írásbeli érettségi vizsgán a jelentkezők kétharmadrésze ment át. Bucurestiben eddig két liceumban hirdettek eredményt. Nagy feltűnést keltett, hogy a Lazar liceumban nyolcvan jelentkező közül csak tizenegy ment át. A Regina Maria leányliceumban ezzel szemben százhatvan jelöltből százharmincat átengedtek.

**Irredentizmussal vádolt református lelkész.** Cluj. Saját tud. Kedden hallgatta ki a VI. hadtest parancsnoka Peleskei Sándor sátmárhelyi református lelkészt, akit Pinteá Augustin ottani igazgató-tanító jelentett fel nemzetváltás címén. Az igazgató-tanító azzal vádolja a református lelkészt, hogy a június 8-iki nemzeti ünnepen a hivatalos istentisztelet alkalmával tüntetőleg elment a templomból, mielőtt még a 8. számú elemi iskola növendékei elénekelték volna a román himnuszot. Peleskei ezzel szemben azzal védekezik, hogy az istentisztelet hivatalos program szerint folyt le, amelybe nem volt felvéve az, hogy a 8. sz. elemi iskola a román himnuszot fogja énekelni. Amikor tehát az istentiszteletről távozott, nem is lehetett tudomása arról, hogy az elemi iskola növendékei el akarják énekelni a román himnuszot.

## Ha volt emberi elvakultság...

Egy előkelő külföldi lapban olvassuk, hogy megnyílt a párizs—moszkvai telefonvonal s olvassuk azokat a cikkeket is, amelyek arról zengtek, hogy a szovjet ezzel és a Népszövetségbe való belépéssel európai politikát folytat és belép az európai népek közösségébe.

Ha van emberi elvakultság, politikai rövidlátás, sőt taktikai tervezettség, amely más-kép, mint rosszul nem üthet ki, úgy a szovjetnek a Népszövetségbe felvétele iskolapéldája ennek.

Megértük, hogy az évek kényszerítő sodra eltompította előttünk a bolsevista Oroszország mérszálásainak borzalmas hatását, megértük, hogy diplomatai frakkba és cilinderbe öltözve, elfogadott tagjai az európai társadalomnak, megértük, hogy a világ hatalmasainak eszükbe sem jutott a bojkott, az Antikrisztus országa ellen — ám ez, amit a moszkva—párizsi telefonvonal jelent szimbólikusan, több a soknál, betelt a mérték!

H. G. Wells, akit egyáltalán nem lehet vádolni azzal, hogy elfogult ezzel a kapitalista Európával szemben és nem lehet vádolni azzal sem, hogy enyhén el szokott nézni emberi és politikai hibák fölött, aki regényeiben megkritizált mindenkit, magát az angol királyt is — lesújtó véleménnyel tért vissza a városi cárok birodalmából, pedig valamennyi szovjet hatalmasság alapos „kezelés alá vette” a világhírű író és nagy súlyt helyezett arra, hogy véleménye kedvező legyen.

Wells azonban, ha nem is a mi emberünk, de tántoríthatatlanul az igazság híve. Szovjet-Oroszország nem Európa. A genfi asztalnál nincs helye.

Vajjon mit fognak mostantól kezdve egymásnak a telefonvonalak két végén suttogni? Szerelmi vallomások? Vágydó, epedő szavakat? Mi legjobban annak örülnék, ha azoknak a népeknek egészséges ítéllete, amelyeknek földjén keresztülvezet ez a fertő telefonvonal, elvágna a drótokat és süket, hideg membránként fogadná Moszkvában és Párizsban egyaránt a beszélni, tárgyalni akaró feleket.

Moszkva nem Európa s mennél jobban teret engedünk neki, annál inkább befurakodik közénk és egy szép napon azon vesszük észre magunkat, hogy ő uralkodik felettünk.

K. Sz.

**Papen feltűnő megokolással kilépett a Herren-Klubból.** Berlinből jelentik: Élénk feltűnést keltett, hogy Papen kilépett a Herren Clubból. Papen ezzel kapcsolatban kijelentette, hogy a Herren Clubban olyan szellem uralkodik, ami nem egyeztethető össze nemzeti szocialista fel-fogással. A klub tudomásul vette Papen kilépését de semmi kommentárt nem fűzött az ügyhöz.

**Október hat — nemzeti ünnep Magyarországon.** Budapestről jelentik: Már a múlt évben október 6-át a magyar kormány nemzeti ünnepnek tekintette. Október hatodika nemzeti ünnep lesz ebben az esztendőben is. Törvényes munkaszünet lesz és október 6-án egyszersmindenkorra nemzeti ünnepnek fogják becékkelvezn.

**Elbocsátott rendőrtisztviselők.** Bucuresti. Saját tud. A rendőrségi kinevezéseket felülvizsgáló bizottság megkezdte működését. A bizottság Clujon: Medrea Florian rendőrségi inspektort, Hategan Simen és Farcasanu Alexandru rendőrtisztviselőket; Tg.-Muresen (Marosvásárhelyen): Suciu Jon; Braşovban (Brassóban): Voina Constantin; Aradon: Moca Joan; Baia-Maren (Nagybányán) pedig Pop Camil rendőrségi főtisztviselőt elbocsátotta állásából.

**A párizsi magyar követség cáfolja a magyar—német titkos szerződés híreit.** Párizsból jelentik: Az Echo de Paris pár nap előtt azt írta, hogy Magyarország és Németország között titkos szerződés jött létre. A lap legutóbbi számában, a párizsi magyar követség felkérésére, közli a hivatalos budapesti cáfolatot. A párizsi követség a lapnak adott nyilatkozatában kijelentette, hogy Magyarország a római egyezmény alapján tovább folytatja az olasz—magyar—osztrák gazdasági együttműködés politikáját.

**A szerbiai románok tanítókat, tanárokat kérnek.** Bucuresti. Saját tud. Jugoszlávia románlakta vidékeiről küldöttség jelent meg Anghelescu közoktatásügyi miniszternek és kérte, hogy küldjön nekik tanítókat és tanárokat. A miniszter kimutatásokat kért a román növendékek számáról.

**Orosz bombavető gépet fogtak el a Mandzsu határon.** Charbinból jelentik: Mandzsu csapatok a mandzsu—orosz határon elfogtak egy szovjet katonai repülőgépet, amelyen gépfegyvert, bombákat és rádiót találtak. A gép eddig meg nem állapított okok miatt kényszerleszállást végzett. A pilótát és kísérőjét őrizetbe vették.

300 nászutas pár kért áldást a pápa nyaralójában. Romából jelentik: A Castel-Gandolfoba költözött pápai udvar egyidőre beszüntette a nászutasok külön áldását, hogy a Szentatyának alább a most következő hetekben valóban lehessen. Ezzel egyidőben más könnyű és elrendelt az udvar a napi programban. A tézkezés nagyon is megokolt, mert a hónap első felében nem kevesebb, mint 300 ifjú pár kért külön áldást a pápa nyári palotájában.

**Botrány az érettségén.** Clujról jelentik: A Baritju gimnáziumban érettségizett 159 román diák közül az írásbelin 60 ment át, a többi elbukott. A szóbelit az egyetemen tartották. Stefanescu Goanga egyet. rektor elnöklése alatt. Délután a bistrítai (besztercei) diákok kerültek sorra és egy diák feltűnően jól felelt a legnehezebb kérdésekre is, mire a rektor megdicsérelte és megkérdezte, hogy mi akar lenni az életben. Apacs akarok lenni, csavargó, — felelte a diák. Erre egy másik érettségiző diák felállt helyéről és bejelentette, hogy csalót dicsértek meg, mert nem diák, hanem egyetemi hallgató, aki más helyett ült le vizsgázni. A többi érettségiző, akik mind jól tudták ezt a csalást, rátámadtak az árulóra és üldögetni kezdték. A zürzavarban az egyetemi hallgató kifutott az ajtón és eltűnt. Az egyetem kapuit bezárták, a rektor a rendőrséget hívta, amely megkezdte a hajszát az egyetemista után, de nem találták meg. Most azt kutatják, hogy nem állítottak-e mások is maguk helyett idegent és hogy nincs-e szó megrendezett botrányról, hogy az érettségi vizsgákat kompromittálják.

**A Szilágyságban megalakult az adózók terméskészítési munkateljesítményét ellenőrző bizottság.** Carei. (Nagykároly). Saját tud. A közlekedésügyi minisztérium rendelete alapján a szilágysági prefektúra megalakította azt a bizottságot, amely hivatva lesz irányítani és ellenőrizni az adózók részéről a hátralékos utadók és közlekedési pótdíjak terhére végzett utjavítási és utépítési munkálatokat. A megyei bizottság összetétele a következő: dr. Gurzau Mihály prefektus, elnök, Domşa Julián zilahi (zilahi) polgármester, Bratis Joan pénzügyigazgató, Szabó Sándor mérnök, az államépítészeti hivatal főnöke, továbbá a megye összes járási főszolgabírái és adóhivatali ellenőrei, mint a bizottság tagjai.

**Hatvan feljelentés az ipari és munkásvédelmi törvény áthágása miatt.** Carei. (Nagykároly). Saját tud. Mudura Joan, a sátmari munkügyi hivatal alinspektora néhány napon át több kisiparos műhelyében, valamint a gyárállalatoknál helyszíni szemlélet tartott az ipari és munkásvédelmi törvények betartásának ellenőrzésére. A szemlék megdöbbentő eredménnyel végeztek, amennyiben a sátmari inspektorátus pénteken hatvan kihágási esetről tett feljelentést a járásbírószágon, amelyek között sok súlyosabb természetű kihágás is szerepel, különösen a munkásvédelem szempontjából. A feljelentések tárgyalását a járásbírószágon november 6-án kezdi meg.

Egészséges, bő gabonatermés

**ARZOPOL**

**szárz-pácoló szer**

használatával nélkül elképzelhetetlen.

**Főbblettermés:**

**Egészséges magvak!**

**Mérsékelt ár!**

Gyártja: Moskovits Ipartelepek Rt. Oradea

Kapható

Andrényi Károly és Fiai Rt., Oradea.

**2499-re emelkedett a tájfun halottainak száma.** Tokióból jelentik: A japáni tájfun veszteséglélistája legutóbbi jelentés szerint: 2499 halott, 8399 sebesült. Az eltűntek száma 568.

**Guruló kenyérgyár Oroszországban.** Moszkvából jelentik: A napokban elkészült Oroszországban az első vonat, amelyen kizárólag kenyéret fognak gyártani. A vonatot a Komintern munkásai készítették el. Az első kísérletek jó eredménnyel végeztek. A vonaton készült kenyér éppen olyan jó, mint amelyet pékműhelyben állítanak elő. A mozgó péküzem 24 óránként harminc tonna kenyeret gyárt. A szovjet technizálásának fontos lépése volt a vonat üzembe helyezése. A munkát tíz munkás végzi. A Komintern üzem mérnökei és munkásai kijelentették, hogy rövidesen elkészítik a második „kenyérvonatot” is.

\* Székelési zavarok, vastagbélhurut, puffadás, félelemérzés, bódultság, migrén és általános rosszullét esetén a rendkívül enyhén ható természetes „**Ferenc József**” keserűviz a gyomor és a bélszatórna tartalmát gyorsan kiüríti, a bélműködést élénkíti, a vérkeringést előmozdítja a tartós megkönnyebbülést szerez. Gyomor- és bélspecialisták a **Ferenc József** vizet, úgy a férfiaknál, mint nőknél és gyermekeknél teljes eredménnyel alkalmazzák.

**A két év óta halott Wallace még mindig regényeket ír.** Londonból jelentik: A Sutton-féle könyvkiadóvállalat körlevelet küldött szét a világ minden részébe, amelyek pontosan feltüntetik, hány regényt és novellát írt Wallace Edgar, a világhírű kalandorregény-író. E statisztika szerint Wallace összesen 112 regényt, illetve elbeszélést írt. A könyvkiadóvállalat erre a szókatlan lépésre az készítette, hogy a világ különböző részein olyan Wallace-regények jelennek meg újabb, amelyeket az igazi Wallace, aki már két év óta halott, sohasem írt meg. A világ különböző részein kalandorregényeket adnak ki Wallace neve alatt. Hollandiában ötszáz ilyen regényt jelent meg, amely mind Wallacet vallja szerzőjének, noha ezekhez az angol regényírónak semmi köze sem volt. Nemrégiben Prágában is megjelent egy ilyen ál-Wallace-regény és az angol könyvkiadóvállalat most ezen a módon akar védekezni a Wallace-hamisítványok forgalomba kerülése ellen.

**Lourdesi statisztika.** Párizsból jelentik: A lourdesi orvosi iroda 1933 július 1-től 1934 június 30-ig lefolyt ülésein, amelyek a Lourdesben történt esodás gyógyulásokkal foglalkoztak, összesen 896 orvos vett részt a világ minden tájáról. Az ülések során 98 esetet vizsgáltak meg, amelyek közül tizenhatet kizártak a további vizsgálatokból. Az orvosi tanács a fennmaradó 81 esetben tüzetes vizsgálatot rendelt el. Az elmúlt év alatt tehát 81 olyan gyógyulás történt a kegyhelyen, amelyeket az orvosi tudomány eddig még nem tudott természetes okokkal megmagyarázni. Megjegyzendő, hogy a 896 orvosnak, akik az iroda üléseire meghívást kaptak, jelentős része nem katolikus vallású.

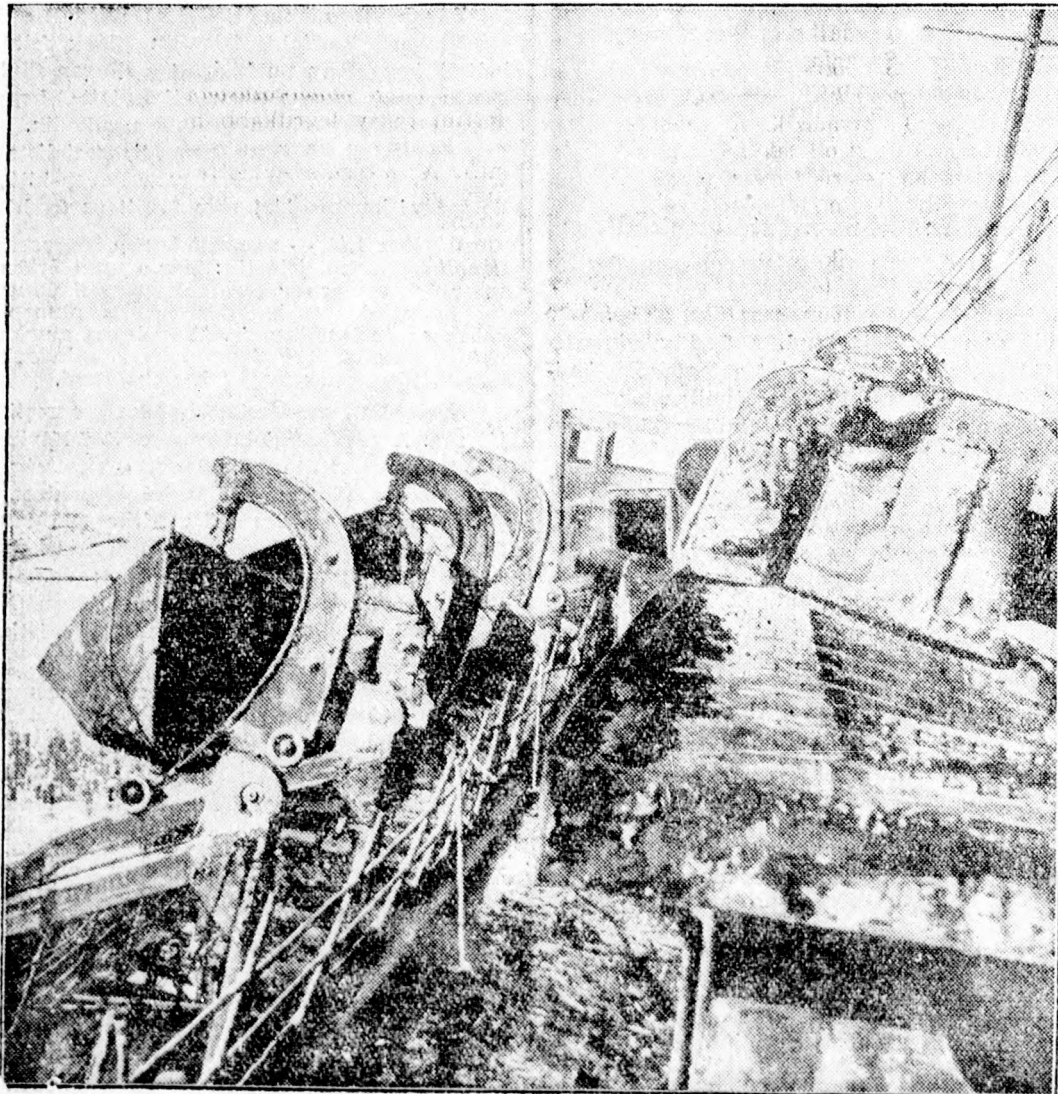
**Általános bányász-sztrájk előtt áll Anglia.** Londonból jelentik: Október elsején általános bányász-sztrájk veszi kezdetét Angliában. A welsi bányákban kivétel nélkül leáll a munka és 150 ezer bányász kezdi meg a sztrájkot. A bányavidéken az alacsony bérek miatt óriási az elkeseredés. Az október elsején kezdődő nagy sztrájk közvetlen oka pedig az, hogy a munkaadók a tárgyalások során nem ismerték el az egyeztető bíróság illetékességét.

**Egy csók állította meg a vonatot.** Melbourne állomásról, amikor a minap éppen elindult a bendigói gyors, egy fiatal nő intett a szolgálatot tevő állomásfőnöknek, hogy állítsa meg a vonatot. A tisztviselő azonnal intézkedett, amire a nő nyugodtan kihajolt az ablakon, megcsókolt egy fiatalembert, majd megköszönte az állomásfőnöknek az előzékenységét és kijelentette: „Most már mehetünk...”

**Csapdák az öngyilkosok számára.** A londoni földalatti villamos állomásain a mult esztendőben 118 ember lett öngyilkos. Az öngyilkosságok megakadályozására most csapdákat építettek a földalatti állomásain. A problémát úgy oldották meg, hogy a sínek alatt fél méterrel lemélyítették a pályatestet, ami éppen elegendő ahhoz, hogy a vonatok kerekei elé szerelt életmentő deszka egyszerűen belesodorja az öngyilkosjelölteket ezekbe a gödrökbe, akik így könnyebb zuzódással uszák meg a halálos veszedelmet.

**Lindberg sógora készítette elő a gyermekrablást.** Prágából jelentik: A Prager Mittag Zeitung feltűnést kelto cikket közöl Lindbergh Béby gyilkosaival kapcsolatban. A Lindbergh család egyik tagja átutazott Prágán és nyilatkozva a lap munkatársának, elmondotta, hogy Lindbergh egyik sógorának is része volt annakidején a Béby elrablásában. Lindberghné fivére, aki még ifjúkorában elhagyta a családi házat és egy gangsterbandába keveredett, jóviszonyban volt a Béby nevelőjével és miután összeköttetésben állott Hauptmannal is, akiről most már kétség-telenül bebizonyosodott a gyilkosság — a helyzetet ismerve Lindbergh sógora készítette elő a gyermek elrablását. Lindbergh ezredes annakidején minden befolyását latvetette, hogy ez a családra nézve rettenetesen kompromittáló momentum titokban maradjon. Az ügy azonban most kétség-telenül nyilvánosságra fog kerülni.

Megállapították, hogy a Hauptmann ujjlenyomozás azonos azzal az ujjlenyomattal, amelyet a Lindbergh-bébi halószobájának ablakán találtak. Erről az ujjlenyomatról nem tudott a közönség, mert ezt a nyomozás érdekében titokban tartották. A rendőrség, mint gyanúsítottat letartóztatta ma Barnis nevű egyént is.



Az elégett „Morro Castle” a parton.

Ez a kép a legújabb felvétel a „Morro Castle” nevű halálhajóról. A felvétel mutatja a hajótűz szörnyű pusztítását. Egy mentőcsónak még régi helyén függ, vádlóbizonyosságául annak, mekkora fejetlenség vált urrá a veszedelem idején a hajó tisztjei s legénysége közül, akik elsőnek hagyták el a hajót.

# Gróf Károlyi József végrendelete

Jelentettük, néhány nap előtt, a magyar arisztokrácia egyik kimagasló alakjának, gróf Károlyi Józsefnek váratlanul bekövetkezett halálát. Az 51 éves, a szó legszebb értelmében vett nemes magyar urnak, aki gróf Károlyi Mihálynak testvére volt, most bontották fel a végrendeletet Székesfehérváron. És ebből a végrendeletből egész nagyságában lép elő Károlyi József gróf szociális gondolkodása, nagyvonalú egyénisége, úgy politikai, mint családi vonatkozásaiban. Olyan ez a végrendelet, hogy teljes szövegében érdemes megismerni, mert a szűk családi körön felemelkedve szól az egész magyar nemzethez s az egész magyar arisztokráciához. Ezt a végrendeletet még 1922. március 3-án készítette gróf Károlyi József Székesfehérváron, Horváth Kálmán királyi közjegyző előtt. Jelentettek a végrendelet elkészítésénél dr. Prohászka Ottokár megyéspüspök és Havranek József alispán, mint a végrendelet alkotása céljából külön felkért s az ügymenet egész folyamán folytonosan jelen volt tanúk.

## A végrendelet.

En, Károlyi József gróf, ép elmével és teljes egészségben kötelességemnek vélem halálom esetére végrendeletemet megírni és szükséges intézkedéseket írásba foglalni.

Lelkemet teremtőmnek, Istenemnek ajánlva, kérem őt, a mindenségek urát, hogy gyarlóságaimat megbocsássa. Hibáimat és mulasztásaimat őszintén bánom. Midőn az örökkévalóságra gondolok, hiszem, hogy azért teremtett Isten minket képére és hasonlóságára, hogy a jóra törekedjünk és a rosszat tőlünk telhetőleg kerüljük.

Isten után gondolataim annak az országnak szólnak, melynek Isten fiává teremtett, s melyhez való hűség nem csak kötelesség volt nekem az életben, hanem ebben mindig örömem és gyönyörűségem tellett.

## Károlyi-fiúnak a nemzetet kell szolgálni.

Első intézkedéseim gyermekem nevelésére vonatkoznak. Gyermekem mellé gyámul és feleségem *vagyon gondnokává felkérem régi barátomat, Cziráky József grófot*, akiről tudom, hogy az életnek legtöbb vonatkozásában velem hasonlóan érez és gondolkodik. Ő maga is három gyermek apja, rendezett anyagi körülmények között élt mindig. — tudom, hogy mint jó barátom ezen kérésemet meg nem tagadja. Feleségem ő hozzá fordulhat nem csak anyagi és vagyoni kérdésekben, de gyermekünk nevelésének és ha az életbe lép — a serdülő ifjú irányításának minden vonatkozásában.

Feleségem gyermekünket nevelje Isten-

félelemben, vallási kötelemeinek pontos betartásában — hívő keresztény embernek, mert hiszem és vallom, hogy *e nélkül az életnek küzdelmeiben alig fogja megállni helyét, s a sorscsapásokat és lelki küzdelmeket csak az élő hit tudja elviselhetővé tenni.*

Neveltessek fiam a magyar hazának szeretetében, a magyar hagyományoknak és őseinktől reánkmaradt alkotmányunk tiszteletében, ne a pillanatnyi események változóságai szerint, hanem annak tudatában, hogy a magyar nemzetet szolgálni a Károlyi nevet viselő ifjúnak, majdan férfinak — családi hagyomány, amelyet én legdrágább kincsnek örzök apámtól, s amelyet apai áldással fiamra is átruházni kívánok.

Mindig azt terveztem, hogy *fiam nyilvánosan járjon a középiskolába, én magam ennek hiányát gyakran éreztem az életben.* A nyilvános iskolába való járás sokkal több emberszeretetet, önállóságot, felelősségérzetet ad *egy ifjúnak* — és kortársaival való állandó együttléte ösztönözni fogja, hogy legalább is annyit tudjon, mint a többinek átlaga, sőt ha tehetség és ambíció lesz benne, úgy iskolatársai között tudásával és szorgalmával vezetni fog akarni. A középiskolák végeztével feltétlenül öhajtom, hogy *gazdasági tudásának gyarapítására gazdasági akadémiát, vagy közgazdasági egyetemet végezzen*, s hogy ezen felsőbb iskolák egyikén diplomát is szerezzen. Ha hajlamai és tehetsége lehetővé teszik, *úgy a jogi vizsgák letételét is határozottan tanácsolom*, miután Ma-

## „Fiam telepedjen le legősibb földünkön és folytasson egyszerűbb életmódot”

Ha önállóan gazdálkodni kezd, nagyon tanácsolom, hogy *Szabolcs és Szatmár megyei birtokunkon telepedjék le.* Nemesak azért, mert családunk onnét származik, *ez tehát legősibb földünk*, hanem mert ott lakóház nincsen, nem fog annak szükségszerű fényezésében élni, hanem egyszerűbb életmódot folytatva is boldog és megelégedett lesz. Ha azt a vidéket fiatal korában megszokja, akkor azt mindig szeretni is fogja és nem úgy fog járni vele, mint én, aki soha nem lakván ott, azt mindig *egy istentől elhagyott pátriának tekintetem.*

Foglalkozzék ott teljes intenzivitással néhány évig a gazdálkodással, állat-, főleg lótenyésztéssel, talajjavítással, csatornázás kérdéseivel s a kopár területek befásításával; *és a közélettel ne kezdjen előbb foglalkozni, míg arra nem érett.* Ne akarjon fiatal *óriás lenni, tisztelje az idősebbek véleményét, kerüljön minden túlzást. Igyekezzen saját egyéniségét teljesen kiküszöbölni, amíg a közügyekkel foglalkozik.* Kövesse mindig meggyőződését s legfőbb bírájával saját lelkiismeretét ismerje. Ne cselekedjék elhamarkodva soha; fontosabb elhatározásoknál mindig jó — ha okosabb ember tanácsát nem tudja megszerezni — egyet aludni felette. Önönmagával szemben legyen mindig őszinte, kerülje a hiúságot, s inkább legyen túlhiszékeny, mint felette gyanakvó természetű. Barátaival szemben legyen bizalmas,

## „Fiam a Károlyi Mihálytól elkobzott vagyont sohase tekintse sajátjának”

Mélységesen aggaszt az ő gyermekeinek sorsa, akikkel szemben csakis szeretetet tudok érezni, s akikkel érdekében bármit megtennék, ami hatalmamban, vagy módomban van. Midőn e sorokat papírra vettem, az ő vagyonának sorsa a bíróságnak döntése alatt áll. Hogy milyen lesz ez a döntés, nem tudhatom, de ha a jelenleg érvényben levő jogszabályok alapján *netán fia is megfosztatnék a nagyatjánk által alapított hitbizomány hasznélvezetétől és így ezen vagyonnak kisebb vagy nagyobb része énreám ruháztna, feltétlenül kötelességvé teszem fiamnak, hogy minden lehetőséget megtegyen, hogy egyrészt ezen vagyon hasznélvezete Károlyi Mihály fiára, Ádámrá visszazárthasson, ha pedig ez semmi módon sem*

gyarországon a közéletben erre mindig nagy szüksége lesz.

Saját anyagi és gazdasági ügyeinek vezetése nem lehet kizárólagos foglalkozása fiamnak. *Széchenyi István szellemében és hagyományai szerint közügyekkel is kell foglalkoznia, a vármegyének és az országnak is kell élnie.*

## A hazafias főrangú családoknak életmódjukat a megváltozott viszonyokhoz kell mérni.

Kérem, *neveljék őt igénytelenebbül és kevésbé fényűző módon, mint ahogy én neveltettem.* Mikor én gyermek és ifjú voltam, nagy, *boldog és jóléti országban nevelkedtem.* A mai Magyarország — sajnos — nem az többé, és ehhez *kell mérni a hazafiasan érző főrangú családoknak is saját életmódjukat.* Nehezebb ez olyannak, aki ehhez nem szokott, de egy gyermeket könnyebb igénytelenséghez és egyszerűséghez szoktatni. Ami egyszerűséghez, művelődéséhez, tudásának gyarapításához szükséges, abban nem szabad fukarkodni. Üdvösnök tartanám, a nagykorúsága körüli években huzamosabb ideig külföldön is megfordulni, így különösen Németországban, Angolországban és talán Amerikában. Németországban a reális életet, s a praktikus hazafiságot fogja megtanulni. Angolországban, a testnevelés őshazájában a sportokat tanulhatja meg és nagy világlátottságra tehet szert, valamint sok olyan intézményt tanulmányozhat, amelyek kisebb-nagyobb változásokkal hazánkban is virulhatnának. *Ha külföldön jár, mindent azzal a szemmel nézzen, hogy Magyarországon mi minden hiányzik még azokból, amiket ott lát, és célul azt tűzze ki magának, hogy minden tapasztalatot, amit ott szerez, úthon hasznosíthatja szegény hazánk érdekében.* Ha így tud utazni, utazzon mentül többet.

— ne kössön barátságot derűre-borúra, de ha valaki igazán barátja, ahhoz legyen hűséggel minden vonatkozásban. Ezt tartom én a férfiúi erény legkritikább megnyilvánulásának.

Ezután a vagyoni rendelkezések következnek. A hitbizomány fiára száll. Azt kívánja, úgy gazdálkodjanak, hogy a jövedelmet birtokba fektessék, mert a készpénz vagyon ingadozó. Birtokain a gazdálkodás vezetését dr. Knoll Károlyra bizza, akit gyermekkorra óta ismer s aki szívből ragaszkodik a családhoz. Gondoskodik feleségéről, akinek szabad rendelkezési vagyonának, a még anyjától öröklendő vagyonnak hasznélvezetét hagyja, valamint budapesti házáat.

## Utolsó üzenet Károlyi Mihálynak.

6. Nem akarnék az élők sorából úgy elköltözni, hogy bárkitől haraggal, vagy nehezteléssel váljak el — és így testvérbátyámra, Károlyi Mihályra is testvéri szeretettel gondolok vissza. Nem érzem magamat hivatva, hogy az ő cselekedeteinek bírása legyenek és csak azt kérem az Ur Istentől, az ő számára, hogy *ő is nyugodt lelkiismerettel válhasson el a földi életől.* Ha igazságtalanul ítélkeztem volna felette magamban, bocsássa ezt meg nekem, — ennek oka csak az lehetett, hogy jobban féltettem hazámat, mint semhogy őt szerettem, s midőn ezen két érzélem egymással szembe került, sok keserű órát éltem én keresztül...

Kuncz Aladár:

## FEKETE KOLOSTOR

Feljegyzések a tranca internáltságából.

Propaganda kiadás.

Az a gyönyörű 90 lei és portó.

Amalórkötésben. Kapható az „Erdélyi Lapok” könyvosztályánál.

## Világsiker! Minden nyelven megjelent!

Egy ragyogó tehetségű, orosz diáklány utóéletéről szép naplója a világháború és forradalom rémes napjairól.

I. kötet:

**SZERELEM,  
CSEKA,  
HALÁL**

II. kötet:

**HÁZASSÁG  
A VÖRÖS VIHARBAN**

Írta: Alexandra Rachmanova.

Ara kötetenként 150 lei és portó.

Gyönyörű bőrkötés, luxus kiállítás  
416 oldal.

Megrendelhető:

az Erdélyi Lapok könyvosztályánál.

gyermekéről saját anyagi érdekei mellőzésével úgy gondoskodik, mintha saját testvéreiről volna szó. A Károlyi Mihálytól elkobzott vagyont sohase tekintse saját vagyonának, hanem tekintse egy depositumnak, amellyel való sáfárkodás becsületbeli kötelessége ama szerencsétlen gyermekekkel szemben, akik önhibájukon kívül fosztattak meg minden vagyonuktól.

7. Családi alapítványunk. — amelynek jelenlegi vagyona három budapesti bérház és körülbelül (3.000.000) hárommillió korona készpénz — azon célból alapított, hogy családunknak önhibáján kívül vagyontalanokká lett tagjai ezen alapítvány kamataiból eltartassanak. Ezen alapítványt családi tanács kezeli. Fimnak kötelességévé teszem, hogy minden eszközt felhasználjon arra, hogy ezen vagyon kamataiból Károlyi Adám részére évváradek biztosítsák és hogy Károlyi Adám ezen jogát — ha kell, még per útján is — érvényesíthesse. Ha ezen ifjú majdan az országba visszatér, viseltesék iránta rokoni szeretettel és nehéz helyzetében álljon mindig oldala mellett. Ha így fog cselekedni, az én intencióimat fogja híven követni, s Isten áldása lesz ő rajta...

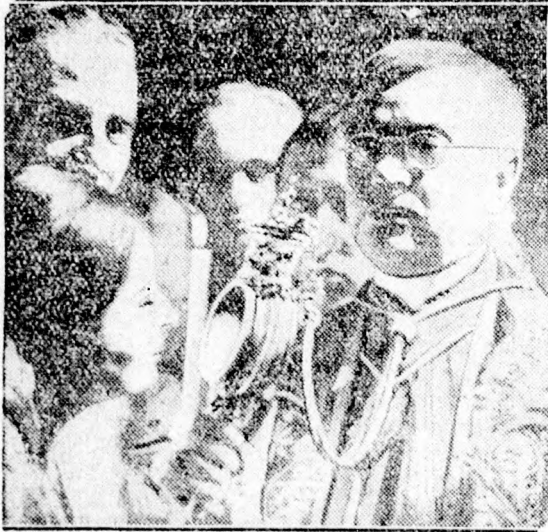
8. Mivel meg vagyok győződve róla, hogy fiam kiskorúsága alatt feleségem és Cziráky József gróf barátom, mint fiam vagyonkezelői érdűz híven fogják teljesíteni fenti rendelkezéseimet, mint majdan fiam és a Károlyi Mihályról netalán reá szállandó vagyon elkülönítve kezelt tisztá jövedelmét önként át fogják adni tőkésítve nagykorúságukon Károlyi Adámnak, azért vele elszámolni egyikük se tartozik, s ezen rendelkezéséből Károlyi Adámnak, sem jogutódainak semmiféle követelési joga nem származhat...

#### Búcsú a családtól.

Károlyi József gróf végrendeletében végül szeretőteljes, meleg hangon búcsúzik el anyjától, nővéreitől és feleségétől, „akire gondolva akarnám életét bevégezni”.

Végrendeleti végrehajtóul sógorát, Popenheim Szigfrid gróftól jelöli ki.

Itt még csak annyit említünk meg, hogy gróf Károlyi Mihály gyermekei, a végrendelet felbontása után elindultak atyjuktól Párizsból, hogy végképpen Magyarországon telepedjenek le.



#### A nápolyi véresoda.

Az olasz sajtó jelenti Nápolyból, hogy Szent Januárius vértanu vére ebben az évben egy körmenet alkalmával folyékonyra vált. A szent veranút Diokletianus császár fejeztette le. Vértát a hívek arannyal díszített üvegedényben helyezték el s kegyeletesen őrzik a nápolyi székességházban. A legenda szerint a vér folyékonyra válása orvondetes események előjele. Képünk a művészi kivitelű ereklyetartót ábrázolja, amelyhez a hívek csókka járulnak.

A ma legidősebb könyve

Varga László S. J.

Új társadalmi rend felé

Ara 25 lei és portó.

Kapható az Erdélyi Lapok könyvosztályánál.

# KÖZGAZDASÁG

## Románia és Görögország gazdasági megállapodást kötöttek

— A pénzügyminiszter pénteken hazaérkezik —

Bucuresti. Saját tud. Victor Slavescu pénzügyminiszter hétfőn délután Párizsból telefonon beszélt Constantinescu pénzügyi alminiszterrel és közölte vele, hogy ma elutazik a francia fővárosból és pénteken érkezik vissza Bucurestibe.

Az ipar és kereskedelemügyi minisztérium értesítést kapott Genfből, hogy a tárgyalások, amelyeket egyfelől Titulescu külügyminiszter és Cristu devizaosztályfőnök, másfelől pedig

Görögország kiküldöttei folytattak, eredményre vezettek és gazdasági megállapodás létesült a két állam között. Eszerint Görögország a román petróleum-termékeket 50 százalékban devizában és 50 százalékban kasszabonokban fogja fizetni. Más, Romániából importált áruk fizetése így történik: 20 százalék Görögország azon országokban lévő devizadiszpenzibilitásából, amelyekkel szemben Romániának követelése van, 30 százalék devizában és 50 százalék kasszabonokban.

Hivatalos valuta- és devizaárfolyamok a bucaresti tőzsdén. Devizák: Párizs 6,63 háromnegyed—6,58 fel, London 501,50—491,50, Newyork 108,25—98,25, Milánó 8,74—8,57, Zürich 32,97—32,57, Brüsszel 23,65—23,40, Berlin 41,25—39,25, Amsterdam 68,30—67,65, Madrid 14,00—13,60, Varsó 19,00—18,75 lei. Effektív valuták: Francia frank 6,60—6,90, svájci frank 32,55—33,40, belga frank 23,50—23,80, fonsterling 495—510, olasz lira 8,65—9,20, török lira 78,00—81,00, dollár 99,00—110,00, birodalmi márka 38,00—40, holland forint 67,00—69,00, cseh korona 4,00—4,50, pengő 24,00—26,00, schilling 23,00—24,00, zloti 18,80—19,50, dinár 2,20—2,50, drachma 0,80—1,10, leva 1,05—1,10.

A GFR hivatalos valutaárfolyamai. Az Államvasutak igazgatósága október 1-i érvénnyel a következő valuta-árakat léptette életbe a vasúti pénztáraknál beváltásra kerülő idegen pénzek elszámolásánál: francia frank 6,70, svájci frank 32,20, arany frank 32,60, belga frank 4,75, egy belgas 23,85, egy arany dollár 167,60, német márka 41,20, hollandi forint 69, cseh korona 4,20, norvég korona 26,45, svéd korona 26,95, dán korona 23,40, olasz lira 8,80, török lira 81,05, angol font 508, leva 1,25, zloty 19,20, szerb dinár 2,55, drachma 1,07, arany pengő 23,90, osztrák schilling 23,75.

Ötven százalékos egyezséget ajánl fel a Marosvásárhelyi Takarékpénztár betéteseinek. Targu-Mures (Marosvásárhely). Saját tud. A targumuresi „Marosvásárhelyi Takarékpénztár R. T.” Winkler János elnöklétével rendkívüli közgyűlést tartott. Az elnök utalt arra a helyzetre, amely elé a konverziós törvény a bankot állította. Rövid visszapillantást vetett a bank életére és rámutatott arra a bankpolitikára, amelyet az intézet teljes jóhiszeműséggel a múltban folytatott és amely azt eredményezte, hogy kihitelezéseinek 70 százaléka agrár kihitelezés. Megemlékezett Sándor Jánosról, az intézet egykori elnökéről, aki 1902-ben, amikor a bank válságos napokat élt, megszerezte a Magyar Általános Hitelbank támogatását, amely támogatást a Hitelbank a mai napig sem vont meg. Végül felkérte Wolff Lajos vezérigazgatót, terjessze a közgyűlés elé az igazgatóság javaslatát, amely így szól: Kössön egyezséget a bank minden hitelezőjével a mezőgazdasági és városi adósságok rendezéséről szóló törvény 52. szakaszában foglalt rendelkezésekre való hivatkozással olyantórában, hogy a Takarékpénztár betéteseinek teljes kiegyenlítéséül fizet 50 százalékot éspedig 10 év alatti, 1934. december 15. napjától kezdődőleg, felévi részletekben és kamatmentesen. A közgyűlés az igazgatóság javaslatát egyhangulag elfogadta.

#### Szerkesztői üzenetek:

S. G. esp.-plébános, Ghelintia. Gazdasági eséllyel után betegségezőző díjat fizetni nem kell. Általában a mezőgazdasági alkalmazottak nem esnek bettség- és balesetbiztosítási kötelezettség alá a Társadalombiztosítónál, kivéve, ha „veszélyes” üzembem vannak alkalmazva. Ilyenek rendszerint a gépezetek, gépápolók, fűtők és étetők a cséplőgépeknél. Ezek biztosítási kötelezettség alá esnek, de csak a cséplési idő tartamára, illetve ameddig a gépek üzembem vannak. Meg kell jegyeznünk azonban, hogy egyes vidékeken a mezőgazdasági eselők betegségezőzősére szövetkezetek, illetve egyesületek működnek. Ezekkel szemben a tagok biztosítási kötelezettsége természetesen az alapszabályokban meghatározott feltételek szerint fennáll. Végül megemlítjük, hogy u. n. „önkéntes” biztosítás mindenféle alkalmazottl kategória számára lehetséges.

#### Piaci és termény árak:

Az oradeai Mezőgazdasági Kamara hivatalos terményárfolyamai: Buza 440—470, árpa 270—320, zab 260—300, rozs 300—320, ótengeri 220—260, újtengeri 180—200, csövestengeri, új 100—120, lóheremag 35—47, lóherelucerna 130—150, gypszena 100—140, szalma 45—60 lei. A kövér sertés ára a tegnapi terménypiacon 18—21 lei között mozgott.

A timisoarai tőzsde árfolyamai. Buza 78-as torontáli 420, 77-es timisi 415, 76-os temesi 410 lei. Rozs 305, árpa 265—270, zab 240 lei. Ótengeri 278—280, újtengeri 160—170—180 lei. Vöröshere 36, lucerna 37—38 lei. Liszt nullás 7, négyes 6,50 lei. Korpa 215 lei. Általában az árak a zsidó ünnepek miatt határozott formában nem alakultak ki.

Bármilyen könyvrendelést csakis az összeg előzetes beküldése vagy annak utánvételezés mellett teljesíthetünk. Az Erdélyi Lapok könyvosztálya.

## Apróhirdetések

Apróhirdetések díja szavankint 3 lei, vastagabb betűvel 6 lei. Legkisebb apróhirdetés ára 30 lei. (Az állástkeresőknek 33 százalék kedvezmény). Cím a kiadóban 10 lei.

#### Adás-vétel

Jóhangu zongora ocsón eladó. Oradea, Str. Mihail Sorbul 23.

Szllágyási fajalma kicsiben és nagyban kapható. Özv. Senor Aladárne Str. Gen. Dandla 7. (vot Perecs u.)

Zongora középhosszu ocsón eladó. Str. Simion Stefan 24.

Fedéloserép nasznált párezer darab eladó. Oradea, Str. Scoa ei (v. Iskola-u.) 10.

Szobahinta kis gyermeknek eladó Perédinél Str. Millerand (v. Arany János u.) 4. l. emelet.

Nyomatványokat utányos aron, csinos kivitelben készit a Szent László nyomda Rt. Oradea, Katolikus Kör.

PUEA OLMOT állandóan vesz a Szent László nyomda t. t. Oradea, Strada Regele Carol No. 5.

#### Lakás

Háromszobás alkovos komplett lakás nov. 1-től kiadó, Oradea, Str. Simeon Barnitiu 1/a

Kiadó négyszobás lakás, Oradea, Bul. Regele Ferdinand 7/a, háromszobás Tacia Ionescu 16, nov. 1-re.

Csinosan butorozott tisztá, különbejaratu szoba kiadó, Oradea, Str. Xenopol Lakatos-u.) 13.

#### Különféle

Lioeumi növendékek magánaton való e készítését vállalom. Szeri tanító, Oradea. Stark isko a.

Két iskolás leánykát teljes ellátásra felveszek. Oradea. Strada Alexandri 21.

Zongorát bérbe veszek. Cím. Oradea, Take Ionescu 60.

Középkorú nő mindenestek elmegy. Oradea, Str. Pável 8 l. em. (kis csingő.)